

MINISTARSTVO FINANSIJA CRNE GORE

april - jun 2015.

BILTEN XXXV

Ministarstvo finansija Crne Gore
Bilten XXXV
april - jun 2015.

Oficijelni kanal Ministarstva finansija
<http://www.youtube.com/user/minfinansijacrnegore>

<https://www.facebook.com/pages/Ministarstvo-finansija>

<https://twitter.com/minifinme>

<http://minifin.wordpress.com>

UPRAVE

PORESKA UPRAVA:

WWW.PORESKAUPRAVA.GOV.ME

UPRAVA CARINA:

WWW.UPRAVACARINA.GOV.ME

UPRAVA ZA NEKRETNINE:

WWW.NEKRETNINE.COM.E

DIREKCIJA ZA JAVNE NABAVKE:

WWW.DJN.GOV.ME

UPRAVA ZA IMOVINU

WWW.UZIGOV.ME

Sadržaj

UVODNIK: Ekonomski okvir	6
- dr Radoje Žugić, ministar	
Pravci razvoja Crne Gore 2015-2018. godine	8
- Jasna Janjić, načelnica Direkcije za strukturne reforme u Direktoratu za ekonomsku politiku i razvoj	
Zakon o javnim nabavkama i podzakonski akti za njegovu implementaciju	10
- Maja Mitrović, samostalna savjetnica II u Direktoratu za imovinsko pravne poslove	
Carinske povlastice 2015.	13
- Mitar Bajčeta, načelnik Direkcije za carinski sistem i carinsku politiku u Direktoratu za poreski i carinski sistem	
Ovlašćeni privredni subjekat na carinskom području Crne Gore	13
- Danko Dragović, samostalni savjetnik I, Snežana Vujanović, samostalna savjetnica II u Direktoratu za poreski i carinski sistem	
Realizacija javne potrošnje na lokalnom nivou u periodu januar - mart 2015. godine	16
- mr Snežana Mugoša, načelnica Direkcije za praćenje budžeta lokalnih samouprava, regulatornih agencija i javnih preduzeća i drugih implicitnih budžetskih obaveza u Direktoratu za budžet	
Aktivnosti ministra finansija u periodu od 01. aprila do 30. juna 2015. godine	18
- Marija Goranović, Služba za odnose sa javnošću i slobodan pristup informacijama	
Zaštita finansijskih interesa EU u oblasti upravljanja nepravilnostima u novoj programskoj perspektivi IPA II	35
- Velibor Damjanović, samostalni savjetnik II u Direktoratu za državni trezor	
Strategija za suzbijanje prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa EU	39
- Anja Pavličić, samostalna savjetnica III u Odjeljenju za suzbijanje nepravilnosti i prevara / AFCOS	
Sprovođenje provjera na licu mjesta	41
- Jasna Ilić Bošković, samostalna savjetnica III u Direktoratu za državni trezor	

Upotreba obračunskog računovodstva u instrumentu prepristupne pomoći IPA	43
- Nataša Boljević, samostalna savjetnica II u Direktoratu za državni trezor	
IPA 2014. nacionalni projekti (indirektno upravljanje projektima od strane CFCU-a)	45
- Žana Jovanović, samostalna savjetnica II u Direktoratu za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći	
Info web aktivnosti Ministarstva finansija u periodu od 01. aprila do 30. juna 2015. godine	49
- Ivona Mihajlović, Služba za odnose sa javnošću i slobodan pristup informacijama	
Uspostavljanje sistema finansijskog upravljanja i kontola u javnom sektoru i njegov značaj	52
- Jelena Janković, samostalna savjetnica II u Direktoratu za centralnu harmonizaciju	
Tržište lizinga u Crnoj Gori - izvještaj za period 01. januar - 31. mart 2015. godine	54
- mr Slađana Pavlović, samostalna savjetnica II u Direkciji za unapređenje poslovnog ambijenta u Direktoratu za finansijski sistem i unapređenje poslovnog ambijenta	

Ministarstvo finansija Crne Gore

Bilten Ministarstva finansija
april - jun 2015. godine

BROJ: XXXV

IZLAZI:
kvartalno

IZDAVAČ:
Ministarstvo finansija Crne Gore

ZA IZDAVAČA:
dr Radoje Žugić

UREDNIK:
PR služba

UREĐIVAČKI ODBOR:

dr Radoje Žugić
mr Bojana Bošković
mr Ana Krsmanović
mr Nikola Vukićević
Iva Vuković
Marina Perović
Ana Cerović
Miodrag Radonjić
Damir Rašketić
Novo Radović
Marija Radenović
Mina Jovović

DIZAJN:
Adil Tuzović

KONTAKT:

Služba za odnose
sa javnošću i slobodan
pristup informacijama

TEL: +382 20 224 581

FAX: +382 20 224 450

E-MAIL: mf@mif.gov.me

WEB: www.mf.gov.me

ADRESA:
Stanka Dragojevića br 2, Podgorica

dr Radoje Žugić

UVODNIK:

Ekonomski okvir

Svjesni smo činjenice da je, za kreatore ekonomske i razvojne politike, protekli period bio pun izazova, kako sa aspekta unutrašnjih ranjivosti, tako i sa aspekta preliivanja negativnih eksternih efekata na privredne sisteme zemalja regiona. Imajući u vidu aktuelna globalna kretanja, EU NATO pred Crnom Gorom stoje ciljevi koji se odnose na dinamiziranje privrednog rasta, odnosno otklanjanje prepreka za potpuniju valorizaciju značajnih razvojnih potencijala.

U ovakvoj konstelaciji odnosa, Vlada Crne Gore preduzima značajne aktivnosti u pravcu iznalaženja rješenja, odnosno odgovora na izazove, prije svega, iz sfere javnih finansija, sa ključnim ranjivostima deficita budžeta i javnog duga, nelikvidnosti realnog sektora i nedovoljne kreditne aktivnosti banaka, pa do potrebe jačanja konkurentnosti i snažnijeg privlačenja stranih direktnih investicija. S tim u vezi, u 2015. godini, nastavljeno je sa realizacijom mjera u pravcu konsolidacije javnih finansija, jačanja poreske discipline i sprovođenja mjera štednje u dijelu neproduktivne potrošnje.

Stopa rasta u prvom kvartalu ove godine, u iznosu od 3,2%, rezultat je rasta u svim sektorima ekonomije.

Politika oporezivanja bila je usmjerena na osiguranje održivosti javnih finansija i ograničavanje rasta javnog duga, smanjenje poreskog opterećenja i unapređenje investicionog ambijenta i konkurentnosti crnogorske ekonomije. Usvojeni model reforme poreskog sistema, definisan srednjoročnom strategijom sprovođenja fiskal-

ne politike, zasnovan je na promjeni strukture oporezivanja, koja podrazumijeva transfer ka porezima koji imaju niži negativan uticaj na ekonomski rast.

Smanjenje neformalne ekonomije, i pored postignutih značajnih rezultata, ostaje i dalje jedan od prioriteta crnogorske Vlade, uz nultu stopu tolerancije, poštovanje principa neselektivnosti i pune transparentnosti i primjenu rigoroznije kaznene politike. Mjere na suzbijanju sive ekonomije usmjerene su na najrizičnije oblasti s aspekta neregularnog poslovanja, i to: tržište rada, akcizni proizvodi, neizdavanje fiskalnih računa i visok nivo poreskog duga.

Istovremeno, nastavljeno je sa realizacijom mjera fiskalne konsolidacije koje se odnose na: racionalizaciju javnih nabavki; dodatna poreska opterećenja na imovinu koja nije stavljena u funkciju, kao i na nelegalno izgrađene objekte; poreske i carinske olakšice za uredne poreske obveznike; otpis kamate za otplatu poreskog duga u cjelini; veći nivo održivosti penzijskog sistema; više stope poreza na dohodak fizičkih lica - „krizni” porez; takse na pušačke zone (ukinute su takse na SIM kartice, električna brojila i kablovsku televiziju).

Realizacija ovih mjera u prvoj polovini 2015. godine rezultirala je naplatom tekućih budžetskih prihoda u iznosu od 587,9 miliona eura, što predstavlja rast od 2,3 % u odnosu na uporedni period 2014. godine, odnosno 1,5 % u odnosu na plan.

Smanjenje neformalne ekonomije, i pored postignutih značajnih rezultata, ostaje i dalje jedan od prioriteta crnogorske Vlade, uz nultu stopu tolerancije, poštovanje principa neselektivnosti i pune transparentnosti i primjenu rigoroznije kaznene politike

Međutim, kako implementacija mjera konsolidacije, na duži rok, nosi rizik koji može usporiti budući rast i razvoj, preko negativnog uticaja na konkurentnost ekonomije, paralelno se implementiraju i mjere podsticajnog karaktera, poput:

- podsticaja za nova preduzeća i nova zapošljavanja u sjevernim opštinama Crne Gore;
- odobravanja diskonta obveznicima koji jednokratno uplate obaveze po osnovu poreza na dobit;
- otpisa kamate za jednokratnu otplatu poreskog duga;
- priznavanja standardnih troškova u većem iznosu (sa 30% na 70%), izdavaocima privatnog smještaja u sektoru turizam;
- davanja mogućnosti prebijanja poreskih obaveza imovinom poreskih obveznika.

Takođe, u cilju potpunije valorizacije značajnih resursa, odnosno privlačenja potencijalnih investitora za nova ulaganja, u okviru reforme poreske politike, uvedeni su fiskalni podsticaji, koji se odnose na investicije za sljedeće sektore: visoki turizam-hoteli sa 5 i više zvjezdica; proizvodnja prehrambenih proizvoda, osim primarne poljoprivredne proizvodnje i kapitalne investicije u sektoru energetike.

Obezbjedenje i održavanje fiskalne stabilnosti nije samo predušlov ukupne ekonomske stabilnosti i dugoročnog privrednog rasta, već i determinanta dostupnosti međunarodnih finansijskih tržišta, odnosno pregovaračke pozicije Crne Gore u procesu pristupanja EU. Povećanje budžetskih prihoda, smanjenje tekuće potrošnje i povećanje investicija u infrastrukturu, uspostavljanje trenda smanjenja javnog duga i njegovo finansiranje iz ekonomskog rasta, očekivani su rezultati mjera i aktivnosti koje se sprovode iz domena fiskalne politike.

Javni dug je, takođe u fokusu fiskalne politike, uz uvažavanje potrebe finansiranja kapitalnih/infrastrukturnih projekata koji, u fazi izgradnje, generišu značajnu investicionu potrošnju, sa multiplikativnim efektima na ukupnu ekonomiju. U dužem roku, realizacija ovih investicija efektiraće povećanjem ukupnog privrednog rasta i ravnomjernijem razvoju zemlje.

Ovdje, prije svega, mislim na izgradnju Autoputa, koja će doprinijeti jačanju interne kohezije u zemlji, odnosno boljoj povezanosti sjevera sa ostatkom Crne Gore, što je predušlov bržeg razvoja ovog regiona, posebno u oblastima turizma i poljoprivrede, a time podstaći ukupni privredni rast.

Da bismo ostvarili projektovane stope rasta (3,5% u 2015, 3,8% u 2016, 4,0% u 2017. i 3,0% u 2018. godini), potrebno je da nastavimo sa aktivnostima na sprovođenju sveobuhvatnih reformi u cilju eliminisanja strukturalnih slabosti i privlačenja stranih direktnih investicija.

Mjere fiskalne politike jesu ključne, ali ne i dovoljne, tako da su strukturne reforme postale prioritet ekonomske politike Vlade Crne Gore. Stvaranje konkurentnog ekonomskog sistema, koji će, dugoročno, obezbijediti održiv i ravnomjerniji ekonomski rast i razvoj, uslovljeno je efikasnim sprovođenjem započelih strukturalnih reformi i realizacijom odgovarajućih sektorskih politika. U skladu sa identifikovanim preprekama, a kao odgovor na razvojni imperativ, implementiraju se sistemska rješenja u pravcu unapređenja poslovnog ambijenta, finansijske i institucionalne podrške razvoju preduzetništva, odnosno sektora malih i srednjih preduzeća, unapređenja radnog zakonodavstva, penzijskog sistema, zdravstva, obrazovanja, te postizanja veće efikasnosti i produktivnosti državne uprave.

dr Radoje Žugić

„Pravci razvoja Crne Gore 2015-2018. godine“

Jasna Janjić

Vlada Crne Gore je, marta 2013. godine, donijela Pravce razvoja Crne Gore 2013-2016. godine i time realizovala obavezu utvrđivanja vizije socio-ekonomskog razvoja koju ima kao zemlja kandidat za članstvo u EU.

U skladu sa zaključcima Vlade a povodom usvajanja navedenog dokumenta, Ministarstvo finansija je, u saradnji sa nadležnim institucijama, pripremlilo Pravce razvoja Crne Gore 2015-2018. godine, koje je Vlada donijela na sjednici od 02. jula 2015. godine.

Pravci razvoja Crne Gore 2015-2018. godine (u daljem tekstu: Pravci razvoja) „naslonjeni“ su na Pravce razvoja Crne Gore 2013-2016. godine, kojima je utvrđen strateški cilj razvoja Crne Gore- povećanje kvaliteta života u dugom roku. Istovremeno, i formalno su utvrđena četiri prioriteta razvoja (turizam, energetika, poljoprivreda i ruralni razvoj i industrija), utvrđeni su i pojedinačni ciljevi i pravci razvoja, usklađeni sa strategijom “Evropa 2020”, i odabrane oblasti politika koji su i dalje aktuelni.

Na osnovu ocjene stanja i značaja pojedinačnih oblasti politika za ukupan društveno-ekonomski razvoj Crne Gore, kao i rezultata i uočenih problema u realizaciji projekata/razvojnih mjera definisanih Pravcima razvoja 2013-2016. godine, predložene su razvojne mjere/projekti za period 2015-2018 godine.

Pravci razvoja Crne Gore 2013-2016. godine realizovani su u postkriznom periodu, sa negativnim eksternim uticajima, ali i uz unutrašnja ograničenja, odnosno ranjivosti fiskalnog, bankarskog i realnog sektora ekonomije. Realizacijom najvećeg broja investicija/razvojnih mjera ostvareni su značajni rezultati, uz efekte koji će, u potpunosti, biti vidljivi u srednjem, odnosno dugom roku.

Dakle, razlog za pripremu Pravaca razvoja Crne Gore 2015-2018. godine je potreba inoviranja razvojnih mjera/projekata, odnosno njihovog prilagođavanje aktuelnom stanju, kao i razvojnim stremljenjima EU.

Ključni izazov koji stoji pred Crnom Gorom jeste kako po-

novu povećati privredni rast. Pri tome, kreiranje politika mora biti dugoročnog karaktera, čime se omogućava sagledavanje vremenskog jaza između nastanka rizika i njegove materijalizacije.

U tom smislu, koncept ekonomske politike Crne Gore usmjeren je na rješavanje identifikovanih problema, odnosno smanjenje/eliminisanje efekata nepovoljnog makroekonomskog okruženja, a koji se primarno odnose na fiskalnu održivost i stabilnost finansijskog, a posebno bankarskog sektora. Isti je podržan paketom strukturnih reformi kojima će se, uz realizaciju prioriteta sektorskih politika i infrastrukturnih projekata, uticati na povećanje konkurentnosti crnogorske ekonomije, a time i na ubrzanje ekonomskog rasta.

Uspješnost ekonomske politike mjeriće se sljedećim indikatorima:

- prosječna stopa rasta BDP-a, nominalno od 5,3%, a realno od oko 3,6%;
- smanjivanje stope nezaposlenosti sa 19,8% u 2014. na 18,1% u 2018. godini;
- servisiranje tekućih i razvojnih potreba iz Budžeta;
- ukupan obim i dinamika investicija (prosječna stopa rasta 7,9%), uz priliv SDI i dostizanje nivoa od oko 13,2% BDP-a u 2018. godini.

Pravcima razvoja utvrđen je obim i struktura potrebnih investicija/razvojnih mjera i raspoloživih sredstava na nivou definisanih pravaca razvoja i njima pripadajućih oblasti politika. Ukupna procijenjena vrijednost identifikovanih projekata/razvojnih mjera, na nivou definisanih pravaca razvoja (pametna rast, održivi rast i inkluzivni rast) iznosi 2.889.114.374 eura¹

Obim i struktura potrebnih sredstava za realizaciju identifikovanih projekata/razvojnih mjera po pojedinim pravcima

1 - Ukupna procijenjena vrijednost identifikovanih projekata u Pravcima razvoja Crne Gore 2013-2016. godine iznosila je 1.164,71 mil.€.

razvoja za period 2015-2018. godine značajno se razlikuju u odnosu na period 2013-2016. godine, jednim dijelom, zbog promjena u metodologiji/obuhvatu, a drugim dijelom zbog donesenih odluka, odnosno započete realizacije značajnih kapitalnih projekata, prije svega, u okviru oblasti politika “turizam” i “saobraćaj”.

Na osnovu makroekonomskih i fiskalnih projekcija i projekcija budžetskih i EU sredstava (IPA), kao i kreditnog zaduženja Crne Gore za period 2015-2018. godine, utvrđen je finansijski jaz između raspoloživih i potrebnih javnih sredstava za finansiranje identifikovanih investicija/razvojnih mjera po pojedinim oblastima politika za naredni četvorogodišnji period.

Procijenjena potrebna sredstva iz javnih izvora (budžet, krediti, sredstva EU) za finansiranje identifikovanih investicija/razvojnih mjera iznose 1.831.400.096 eura², a procijenjena raspoloživa javna sredstva iznose 1.282.220.000 eura. Razli-

2 - Iznos potrebnih sredstava iz javnih izvora jednak je razlici između ukupnih procijenjenih potrebnih sredstava (2.889.114.374 €) i procijenjenih sredstava iz ostalih izvora, odnosno privatnih sredstava (1.057.714.278,0 €), a koja se, uglavnom, odnose na oblasti politika “turizam” i “energetika”

ka između ovih sredstava iznosi 549.180.096 eura, što i čini procijenjeni finansijski jaz za cjelokupni period, dok na godišnjem nivou, procijenjeni finansijski jaz iznosi 137.295.024 eura. To znači da raspoloživa javna sredstva čine 70% procijenjenih potrebnih sredstava iz javnih izvora.

Imajući u vidu da će se značajni kapitalni projekti, posebno u oblastima politika “turizam” i “energetika”, realizovati privatnim sredstvima, neophodno je stvarati uslove za veće angažovanje privatnog kapitala, domaćeg i stranog, čime će se značajni resursi koje Crna Gora ima staviti u funkciju dinamičnijeg i održivog ekonomskog rasta, a time i poboljšanja kvaliteta života svih građana. Ovo tim prije jer je implementacija Pravaca razvoja zajednička odgovornost javnog sektora, a dijelom, i drugih činilaca društva.

Jasna Janjić,
načelnica Direkcije za strukturne reforme u Direktoratu
za ekonomsku politiku i razvoj

Maja Mitrović

Zakon o javnim nabavkama i podzakonski akti za njegovu implementaciju

Praktična primjena važećeg Zakona o javnim nabavkama, u prethodne dvije godine, pokazala je da je njegov koncept dobro definisan, ali da određena zakonska rješenja nijesu najjasnije izvedena, pa kao takva utiču na izvjesnost pokrenutog postupka javne nabavke.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama, koji je objavljen u Službenom listu Crne Gore, broj: 57/14, a počeo je da se primjenjuje 4. maja 2015. godine, na odgovarajući način su otklonjene teškoće u sprovođenju postupaka javnih nabavki, bez promjene koncepta osnovnog teksta Zakona i uz dalje usklađivanje sa međunarodnim standardima i propisima u ovoj oblasti.

Cjelovitije i dosljednije su normirana pitanja koja se odnose na oblast komunalnog sektora, tj. u oblasti vodoprivrede, energetike, saobraćaja i poštanskog saobraćaja, kao i u oblasti odbrane i bezbjednosti.

Osnovna namjera izmjena i dopuna Zakona o javnim nabavkama jeste da se pojednostave procedure javnih nabavki i olakša učešće ponuđača u svim postupcima javnih nabavki, kao i da se uspostave kvalitetniji, efika-

sniji i ekonomičniji mehanizmi zaštite prava i pravnih interesa učesnika u postupku javne nabavke, kao i zaštita javnog interesa.

Da bi se obezbijedila implementacija predviđenih rješenja u praksi, Zakon je propisao i obavezu donošenja niza podzakonskih akata. U tom smislu, Ministarstvo finansija je donijelo i objavilo sljedeće pravilnike:

- 1) Pravilnik o obrascima u postupcima javnih nabavki („Sl. list CG“, broj: 23/15);
- 2) Pravilnik o metodologiji iskazivanja podkriterijuma za izbor najpovoljnije ponude u postupku javne nabavke („Sl. list CG“, br. 24/15 i 29/15);
- 3) Pravilnik o bližim kriterijumima za obrazovanje komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda („Sl. list CG“, broj: 24/15) i
- 4) Pravilnik o metodologiji utvrđivanja računске greške u ponudi u postupku javne nabavke („Sl. list CG“, broj: 24/15).

Pravilnikom o obrascima u postupcima javnih nabavki propisuju se obrasci u postupcima javnih nabavki, i to:

- 1) Plan javnih nabavki (OBRAZAC 1);
- 2) Odluka o pokretanju postupka javne nabavke (OBRAZAC 2);
- 3) Tenderska dokumentacija za otvoreni postupak javne nabavke (OBRAZAC 3);
- 4) Tenderska dokumentacija za prvu fazu ograničenog postupka javne nabavke (OBRAZAC 4);
- 5) Tenderska dokumentacija za drugu fazu ograničenog postupka javne nabavke (OBRAZAC 5);
- 6) Tenderska dokumentacija za pregovarački postupak sa prethodnim objavljivanjem poziva za javno nadmetanje (OBRAZAC 6);
- 7) Tenderska dokumentacija za pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje (OBRAZAC 7);
- 8) Tenderska dokumentacija za postupak javne nabavke konkursom (OBRAZAC 8);
- 9) Tenderska dokumentacija za postupak javne nabavke šopingom (OBRAZAC 9);
- 10) Obavještenje o oglašavanju postupka javne nabavke (OBRAZAC 10);
- 11) Zapisnik o javnom otvaranju ponuda/prijava (OBRAZAC 11);
- 12) Zapisnik o pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda (OBRAZAC 12);

13) Zapisnik o pregovaranju u pregovaračkom postupku javne nabavke sa prethodnim objavljivanjem / bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje (OBRAZAC 13);

14) Zapisnik o pregledu i ocjeni prijava za utvrđivanje kvalifikacije kandidata u prvoj fazi ograničenog postupka javne nabavke (OBRAZAC 14);

15) Odluka (rješenje) o izboru najpovoljnije ponude (OBRAZAC 15);

16) Odluka (rješenje) o obustavljanju postupka javne nabavke (OBRAZAC 16);

17) Odluka (rješenje) o poništenju postupka javne nabavke (OBRAZAC 17);

18) Obrazac obavještenja o namjeri uspostavljanja i vođenja kvalifikacionog sistema (OBRAZAC 18).

Naručilac sadržinu obrazaca prilagođava konkretnom postupku javne nabavke, zavisno od vrste predmeta nabavke i propisanih uslova za učešće u postupku javne nabavke, pa će se na ovaj način ujednačiti praksa prilikom izrade tenderske dokumentacije, zapisnika, izjava i odluka kod svih naručilaca, smanjiće se troškovi otkupa tenderske dokumentacije, jer se sada tenderska dokumentacija preuzima sa sajta Uprave za javne nabavke. Tenderska dokumentacija sadrži i uputstvo ponuđačima i formu svih dokaza i izjava koje treba priložiti.

Pravilnikom o metodologiji iskazivanja podkriteriju-

ma za izbor najpovoljnije ponude u postupku javne nabavke utvrđuje se način na koji se podkriterijumi za izbor najpovoljnije ponude, po osnovu kriterijuma ekonomski najpovoljnija ponuda, iskazuju u odgovarajući broj bodova i način ocjene i upoređivanja ponuda.

Pravilnikom o bližim kriterijumima za obrazovanje komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda propisuju se bliži kriterijumi za obrazovanje ove komisije. Broj članova Komisije i njihove stručne kvalifikacije, ovlašćeno lice naručioca određuje zavisno od vrste predmeta javne nabavke. Član Komisije, koji je stručnjak iz oblasti predmeta javne nabavke, mora da ima najmanje kvalifikaciju visokog obrazovanja, sedmi nivo (VII) u obimu 240 kredita CSPK-a, iz oblasti predmeta javne nabavke i položen stručni ispit iz oblasti predmeta javne nabavke, ako je utvrđen posebnim propisom i najmanje tri godine radnog iskustva u struci. Ako predmet javne nabavke obuhvata više različitih oblasti, u Komisiju se mora imenovati najmanje jedan stručnjak iz svake od tih oblasti koji ispunjava navedene uslove. Ako predmet nabavke spada u više različitih ili srodnih oblasti, u Komisiju se mora imenovati najmanje po jedan stručnjak iz tih oblasti koji ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana. Na ovaj način obezbjeđuje se visok nivo kompetentnosti Komisije, čime se smanjuje mogućnost grešaka u postupku.

Diplomirani pravnik, koji je član Komisije, mora da ima najmanje kvalifikaciju visokog obrazovanja, sedmi nivo (VII) u obimu 240 kredita CSPK-a i položen stručni ispit za rad u državnim organima ili najmanje tri godine radnog iskustva u obavljanju pravnih poslova. Ostali članovi Komisije moraju imati najmanje kvalifikaciju srednjeg opšteg ili stručnog obrazovanja, četvrti nivo (IV) u obimu od 240 kredita CSPK-a.

Za člana Komisije, po pravilu, imenuje se zaposleni kod naručioca, ali je ostavljena mogućnost i da se za člana Komisije može imenovati i lice koje nije zaposleno kod naručioca.

Utvrđivanje računске greške u ponudi u postupku javne nabavke i način ispravke ponude radi otklanjanja računске greške vrši se po metodologiji propisanoj **Pravilnikom o metodologiji utvrđivanja računске greške u ponudi u postupku javne nabavke**.

Računska greška u ponudi je greška ponuđača u:

- 1) iskazivanju iznosa ponuđene cijene bez PDV-a za određenu stavku roba, usluga ili radova;
- 2) obračunu i iskazivanju visine stope i iznosa PDV-a za određenu stavku roba, usluga ili radova;

3) iskazivanju iznosa ponuđene cijene sa PDV-om za određenu stavku roba, usluga ili radova;

4) iskazivanju ukupne ponuđene cijene bez PDV-a;

5) bračunu i iskazivanju ukupnog iznosa PDV-a;

6) iskazivanju ukupne ponuđene cijene sa iskazanim PDV-om.

Ako u ponudi ukupan iznos utvrđene računске greške sa PDV-om nije veći od 3 % od ukupnog iznosa ponuđene cijene sa PDV-om, Komisija, odnosno službenik za javne nabavke, će odmah po utvrđivanju računске greške, pisanim putem obavijestiti ponuđača da je u njegovoj ponudi utvrđena računska greška, koji je iznos te računске greške i način njenog utvrđivanja i zatražiti od tog ponuđača da, u roku od pet dana od dana dostavljanja obavještenja, dostavi pisanu saglasnost za ispravku finansijskog dijela ponude, radi otklanjanja računске greške. Ponuđač može da izvrši uvid u ponudu i provjeri da li je računska greška pravilno utvrđena. Ako ponuđač dostavi saglasnost, Komisija, odnosno službenik za javne nabavke, će na finansijskom dijelu ponude tog ponuđača, izvršiti ispravku utvrđene računске greške i svojeručnim potpisima potvrditi svaku izvršenu ispravku. Ispravka utvrđene računске greške se vrši na način kojim se obezbjeđuje trajnost izvršenih ispravki i njihovo jasno razlikovanje od ponude. Ako ponuđač u propisanom roku ne dostavi pisanu saglasnost za otklanjanje utvrđene računске greške, ponuda se ocjenjuje kao neispravna.

Pored navedenih pravilnika u primjeni su i **Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju evidencije o kršenju antikorupcijskih pravila** ("Sl.list CG", broj: 63/11), **Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sprovođenja javnih nabavki u elektronskoj formi** ("Sl.list CG", broj: 61/11), kao i **Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki** ("Sl.list CG", broj: 63/11).

Na ovaj način je uspostavljen cjelovit sistem javnih nabavki u Crnoj Gori, koji je u najvećem mogućem stepenu harmonizovan sa pravom Evropske unije. Takođe se obezbjeđuje visok stepen konkurencije, transparentnosti, ravnopravnosti, kao i efikasnosti i ekonomičnosti upotrebe javnih sredstava u postupcima javnih nabavki.

**Maja Mitrović, samostalna savjetnica
u Direktoratu za imovinsko pravne poslove**

Mitar Bajčeta

Carinske povlastice 2015.

Posljednjim izmjenama Carinskog zakona ("Službeni list CG", broj 62/13) i donošenjem Uredbe o uslovima i postupku za ostvarivanje prava na oslobođenje od plaćanja carine ("Službeni list CG", broj 20/15), izvršeno je novo usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva u oblasti carinskih povlastica sa relevantnim propisima Evropske unije iz ove oblasti.¹ Treba napomenuti da izmjene nijesu obuhvatile dio pravne tekovine koji se odnosi na oslobođenja prilikom izvoza, jer naš carinski sistem ne primjenjuje izvozne carine, kao i da su zadržana tzv. "nacionalna oslobođenja", koja su već postojala u našem sistemu.

Od tzv. novih oslobođenja utvrđenih Carinskim zakonom, posebnu pažnju zavrjeđuju ona koja se odnose na uvoz proizvodnih sredstava, odnosno predmeta domaćinstva u Crnu Goru, pa ćemo ih u daljem tekstu detaljnije elaborirati.

Uvoz proizvodnih sredstava i druge opreme, koju radi obavljanja djelatnosti u Crnu Goru uvoze lica koja su u državi u kojoj su prethodno boravila obavljala tu djelatnost najmanje 12 mjeseci, oslobođen je od plaćanja carine. Lica koja uvoze navedenu opremu dužna su da radi ostvarivanja navedene povlastice registruju privredno društvo u Crnoj Gori. Oslobođenje se odobrava samo za onu opremu koja je stavljena u slobodan promet prije

isteka dvanaest mjeseci od dana prestanka poslovanja u drugoj državi. Navedeni period u slučaju opravdanih razloga carinski organ može produžiti, uz obrazložen i dokumentovan zahtjev.

Radi ostvarivanja navedene povlastice, korisnik prava prilaže:

- isprave kojima se dokazuje pravo svojine i da su proizvodna sredstva i oprema korišćeni najmanje 12 mjeseci prije prestanka poslovanja u drugoj državi;
- isprave o danu prestanka obavljanja registrovane djelatnosti u drugoj državi;
- izvod iz Centralnog registra privrednih subjekata ili drugu odgovarajuću ispravu nadležnih organa, koja sadrži odobrenje za obavljanje registrovane djelatnosti u Crnoj Gori, i
- popis proizvodnih sredstava i druge opreme koja se uvozi.

Treba napomenuti da se navedena povlastica ne odnosi na prevozna sredstva koja se ne koriste za proizvodnju ili uslužne djelatnosti, zalihe namijenjene za ljudsku potrošnju ili hranu za životinje, gorivo i zalihe sirovog materijala ili gotove ili polugotove proizvode i životinje u svojini lica koja se bave njihovom trgovinom.

Drugo značajno oslobođenje odnosi se na uvoz predmeta domaćinstva i to od strane lica koje je prije preseljenja boravilo ili imalo očiglednu namjeru da boravi van Crne Gore najmanje 12 mjeseci neprekidno, i koje je

1 - Regulativa Savjeta (EC) br. 1186/2009, od 16. novembra 2009. godine kojom se uspostavlja sistem Zajednice o oslobođenjima od plaćanja carine i Direktiva Savjeta 2007/74/EC od 20. decembra 2007. godine o oslobođenju od PDV-a i akcize na robu koju uvoze osobe koje putuju iz trećih zemalja.

predmete domaćinstva imalo u svojini i koristilo u svom domaćinstvu najmanje šest mjeseci.

Predmetima domaćinstva, između ostalog, smatraju se predmeti za opremanje i uređenje stambenog prostora, privatna motorna vozila, kao i kućne zalihe koje odgovaraju uobičajenim potrebama jedne porodice. Komercijalna prevozna sredstva, alkoholni i duvanski proizvodi ne smatraju se predmetima domaćinstva.

Predmeti domaćinstva mogu se staviti u slobodan promet u roku od dvanaest mjeseci, od dana kada je fizičko lice prijavilo prebivalište, odnosno boravište u Crnoj Gori. U slučaju opravdanih razloga, carinski organ može produžiti navedeni period, ali uz obrazložen i dokumentovan zahtjev podnosioca. Izuzetno, pravo na oslobođenje može se dozvoliti i prije nego što korisnik prava prijavi prebivalište/boravište, pod uslovom da podnese odgovarajuće obezbjeđenje i da prijavi prebivalište/boravište u roku od šest mjeseci od datuma uvoza.

Zahtjev za ostvarivanje prava podnosi se carinskom organu nadležnom prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta korisnika prava u Crnoj Gori. Uz zahtjev, korisnik prava prilaže:

- potvrdu diplomatskog ili konzularnog predstavništva Crne Gore ili drugu odgovarajuću ispravu, kojom se dokazuje prethodni neprekidni boravak u inostranstvu od najmanje 12 mjeseci;

- uvjerenje o prijavi prebivališta, odnosno dokaz o odobrenom privremenom boravku (uvid u pasoš - otisak štambilja "ODOBRENJE PRIVREMENOG BORAVKA"), odnosno rješenje o odobrenom stalnom nastanjenju u Crnoj Gori; i

- popis predmeta domaćinstva koji se uvoze uz dokaz o njihovom posjedovanju i upotrebi u inostranstvu najmanje šest mjeseci.

Korisnik povlastice ne smije predmete domaćinstva (isto važi i za proizvodna sredstva i opremu) otuđiti, koristiti u druge svrhe ili predati kao osiguranje za druge obaveze u roku od dvanaest mjeseci od dana njihovog puštanja u slobodan promet, bez prethodnog obavještanja nadležne carinarnice i plaćanja carine. Svako postupanje sa njima na navedeni način povlači za sobom plaćanja carine po stopi koja se primjenjuje na dan takvog postupanja, na osnovu vrste robe i carinske vrijednosti koju je na taj dan utvrdila ili prihvatila carinarnica.

Osim navedenih oslobođenja, posebnu pažnju zavrjeđuje i oslobođenje koje se odnosi na uvoz robe sadržane u ličnom prtljagu putnika. Ovo oslobođenje bilo je sadr-

žano i u prethodnom propisu², ali nije bilo u potpunosti usaglašeno sa Direktivom Savjeta 2007/74/EC od 20. decembra 2007 godine o oslobođenju od PDV-a i akcize na robu koju uvoze osobe koje putuju iz trećih zemalja relevantnim evropskim propisom. Osnovna novina u novom propisu odnosi se na podizanje novčanih pragova na vrijednost robe koju putnik može da unese u ličnom prtljagu, i to sa postojećih 150,00 eura na 300,00 eura za putnike u drumskom, odnosno 430,00 eura za putnike u vazdušnom i pomorskom saobraćaju. Ukoliko je putnik mlađi od 15 godina, tada se oslobođenje primjenjuje samo do vrijednosti robe u ličnom prtljagu do 150,00 eura, bez obzira na prevozno sredstvo kojim putuje.³

Lista akciznih proizvoda koji se mogu uvoziti je proširena na način što je oslobođenje od plaćanja carine utvđeno i za nepjenušavo vino (četiri litra) i pivo (šesnaest litara)⁴. Oslobođenje na uvoz akciznih proizvoda u ličnom prtljagu ne mogu ostvariti lica mlađa od 17 godina.

Već je u uvodu naznačeno da su novim propisom zadržana i tzv. "nacionalna oslobođenja", pa ćemo se u daljem tekstu osvrnuti na ono za koje se u praksi stranke najviše interesuju a odnosi se na uvoz motornih vozila od strane lica sa invaliditetom.

Oslobođenje od plaćanja carine primjenjuje se na automobile koje za ličnu upotrebu uvoze lica sa invaliditetom 100% tjelesnog oštećenja ili najmanje 80% tjelesnog oštećenja funkcije organa za kretanje. Navedeno pravo mogu ostvariti:

- lica sa invaliditetom koja imaju važeću vozačku dozvolu za upravljanje motornim vozilom, i

- lica koja ne ispunjavaju zdravstvene uslove za izdavanje vozačke dozvole, ako se drugo lice obaveže da će u okviru staranja za lice sa invaliditetom za njegove potrebe upravljati tim motornim vozilom (član uže porodice korisnika oslobođenja koji sa njim živi u zajedničkom domaćinstvu i druga lica kojima je na osnovu propisa ili rešenja organa nadležnog za socijalno staranje povjerenost staranje nad korisnikom oslobođenja).

Oslobođenje od plaćanja carine može se ostvariti jednom u pet godina. Uz zahtjev za ostvarivanje prava korisnik prilaže:

- rješenje nadležnog organa o ostvarenom pravu na dodatak za njegu i pomoć, odnosno ostvarenom pravu na ličnu invalidninu;

2 - Uredba o postupku ostvarivanja prava na oslobođenje od plaćanja carine ("Službeni list RCG", broj 22/03).

3 - Član 7 tačka 2 Direktive Savjeta 2007/74/EC.

4 - Član 9 tačka 3 Direktive Savjeta 2007/74/EC.

- važeću vozačku dozvolu ili ovjereno pisano ovlaštenje korisnika prava, dato licu koje će ga voziti, ako korisnik prava nema vozačku dozvolu odnosno nije u stanju da vozi; i

- rješenje nadležnog organa o postavljanju staraoca.

Rješenjem nadležnog carinskog organa o ostvarivanju oslobođenja od plaćanja carine, određuju se lica ovlaštena za upravljanje automobilom, dok se u saobraćajnu dozvolu putničkog vozila za koje je ostvareno oslobođenje od plaćanja carine upisuje sledeći tekst: "Vozilo se ne smije otuđiti bez plaćanja carine do (upisuje se datum isteka petogodišnjeg roka). Vozilo je namijenjeno isključivo za prevoz invalida."

Na kraju, ukazujemo da je odredbama Uredbe o uslovima i postupku za ostvarivanje prava na oslobođenje od

plaćanja carine, kao što joj i samo ime kaže propisan postupak za ostvarivanje prava na oslobođenje od plaćanja carine, što nije materija pravne tekovine, već stvar domaćeg zakonodavstva svake države članice.

Mitar Bajčeta,
načelnik Direkcije za carinski sistem i carinsku politiku
u Direktoratu za poreski i carinski sistem

Ovlašćeni privredni subjekat na carinskom području Crne Gore

Snežana Vujanović

Danko Dragović

Tokom prethodnih godina, a imajući u vidu rast globalne trgovine kao i sve veće sigurnosne prijetnje za međunarodni promet robe, uloga carinske službe se značajno promijenila sa tradicionalnog prikupljanja carinskih prihoda na stvaranje uslova za bezbjedno funkcionisanje međunarodnog lanca snabdijevanja robom. Ovakva uloga carinske službe rezultirala je razvojem sigurnosnih programa na globalnom nivou, koji su u okviru Svjetske carinske organizacije (SCO) definisani kao Okvirni standardi bezbjednosti (Safe Framework of Standards). Ključni dio SAFE standarda predstavlja institut ovlašćenog privrednog subjekta.

Prema definiciji SCO ovlašćeni privredni subjekat je subjekat uključen u promet robe, ili neku drugu funkciju, koji je za to dobio odobrenje nacionalne carinske administracije, jer ispunjava i pridržava se standarda Svjetske carinske organizacije ili ekvivalentnih standarda bezbjednosti lanca nabavke. Zvanična definicija OPS u EU podrazumijeva privrednog subjekta koji je u svom poslovanju uključen u aktivnosti koje su definisane Carinskim zakonom, koji je pouzdan u čitavoj Zajednici i kao takav uživa prednosti u čitavoj Zajednici. Ovlašćeni privredni subjekat je onaj privredni subjekat kome je odobren status pouzdanog partnera, s obzirom na to da je provjerom utvrđeno da ispunjava specifične kriterijume.

Jedan od glavnih zadataka carinskog organa je da izvrši procjenu rizika u prometu robe. Opredjeljenje carinskih službi zemalja članica Evropske unije je da kontrole nad privrednim subjektima zasnivaju na upravljanju rizikom, gdje se u obzir uzimaju mjere koje su privredni subjekti sami preduzeli da spriječe rizik u procesu poslovanja.

Prednosti koje status ovlašćenog privrednog subjekta

omogućava, ogledaju se između ostalog u carinskim pojednostavljenjima ili olakšicama u vidu jednostavnijeg odobravanja pojednostavljenih carinskih postupaka, zatim u manjem broju fizičkih i pregleda dokumentacije, izboru mjesta kontrole, kao i drugim pojednostavljenjima i olakšicama kada je u pitanju zaštita i bezbjednost lanca snabdijevanja.

Institut Ovlašćenog privrednog subjekta u crnogorski pravni okvir uvodi se Uredbom o uslovima za odobravanje statusa ovlašćenog privrednog subjekta na carinskom području Crne Gore, koju je Vlada Crne Gore usvojila na sjednici od 18. juna 2015. godine i koja je stupila na snagu osmog dana od dana objavljivanja u Službenom listu Crne Gore.

Navedenom Uredbom utvrđuju se uslovi za odobravanje statusa ovlašćenog privrednog subjekta licu koje ima sjedište na carinskom području Crne Gore, kao i uslovi i postupak prema kojima se status ovlašćenog subjekta može ukinuti, odnosno privremeno obustaviti (suspendovati).

Privredni subjekti mogu dobiti status ovlašćenog privrednog subjekta za:

- carinska pojednostavljenja,
- bezbjednosne provjere ili
- kombinaciju ovih povlastica.

Navedenom uredbom detaljno se razrađuju uslovi i kriterijumi koje privredni subjekat mora da ispuni da bi dobio status ovlašćenog privrednog subjekta. U osnovi, ovi kriterijumi odnose se na:

- poštovanje carinskih propisa u prethodnom periodu;
- vođenje poslovnih i transportnih evidencija, koje omogućavaju odgovarajuće carinske kontrole;
- finansijsku pouzdanost i stabilnost subjekta koji aplicira za dobijanje statusa ovlašćenog privrednog subjekta; i
- ispunjavanje odgovarajućih zaštitnih i bezbjedonosnih mjera.

Pomenutom uredbom regulisano je pitanje pridržavanja carinskih propisa u prethodnom periodu privrednog subjekta koji podnosi zahtjev. Privredni subjekat ispunjava kriterijum pridržavanja carinskih propisa u prethodnom periodu, ako u posljednje tri godine prije podnošenja zahtjeva, podnosilac zahtjeva, lica koja upravljaju privrednim subjektom ili lica koja vrše kontrolu nad njegovim upravljanjem, zastupnik podnosioca zahtjeva u carinskom postupku ako ga ima, i/ili lica koje je u privrednom subjektu odgovorno za carinska pitanja - nijesu teže ili više puta kršili carinske propise.

Privredni subjekat ispunjava kriterijum zadovoljavajućeg načina vođenja poslovne, odnosno transportne evidencije koje omogućavaju carinske kontrole, ako vodi knjigovodstvenu evidenciju u skladu sa opšte prihvaćenim računovodstvenim standardima, čime se olakšava carinska kontrola, koja obuhvata i naknadne kontrole. Shodno navedenom, neophodno je da posjeduje logistički sistem koji razlikuje domaću od strane robe, ima odgovarajuću proceduru za upravljanje dozvolama i odobrenjima u vezi sa mjerama trgovinske politike ima administraciju koja odgovara vrsti i obimu poslovanja i koja je pogodna za upravljanje prometom robe.

Smatra se da je podnosilac zahtjeva finansijski pouzdan i stabilan ako je bio solventan, odnosno, u prethodne tri godine od dana podnošenja zahtjeva, bio sposoban da izvršava svoje poslovne obaveze.

Ako od osnivanja podnosioca zahtjeva nijesu protekle tri godine, njegova finansijska solventnost ocjenjuje se na osnovu raspoloživih evidencija i podataka, od dana njegovog osnivanja.

Takođe, predmetnom uredbom dato je ovlašćenje carinskom organu da privremeno obustavi tj. suspenduje status ovlašćenog privrednog subjekta, i to u slučajevima kada OPS više ne ispunjava uslove i kriterijume iz uredbe, kao i kada postoji osnovana sumnja da je došlo do kršenja carinskih propisa. Ukoliko u predviđenom roku privredni subjekat preduzme mjere za ispunjavanje uslova i kriterijuma na osnovu kojih je odobren status OPS suspendacija statusa se ukida i on može nastaviti da koristi povlastice koje mu navedeni status omogućava. U suprotnom odobrenje statusa OPS se ukida. Odobrenje statusa OPS se takođe ukida kada je OPS učinio ozbiljnu povredu carinskih propisa i nema više pravo žalbe, kao i na njegov zahtjev.

Uredbom je predviđeno da će se odredbe iz Uredbe primjenjivati do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji.

Snežana Vujanović - samostalna savjetnica II
Danko Dragović - samostalni savjetnik I
 u Direktoratu za poreski i carinski sistem

mr Snežana Mugoša

Mojkovac	0,66	0,50	75,55
Nikšić	5,45	4,41	80,80
Petnjica	0,22	0,13	58,10
Plav	0,52	0,34	64,27
Plužine	0,75	0,65	86,65
Pijevlja	4,63	2,04	44,03
Podgorica	12,26	15,72	128,21
Rožaje	1,20	0,77	64,60
Tivat	3,55	4,85	136,49
Ulcinj	1,74	0,87	50,32
Cetinje	1,66	1,49	89,77
Šavnik	0,26	0,23	87,65
Žabljak	0,38	0,24	63,10
UKUPNO	65,97	54,82	83,10

Realizacija javne potrošnje na lokalnom nivou u periodu januar-mart 2015. godine

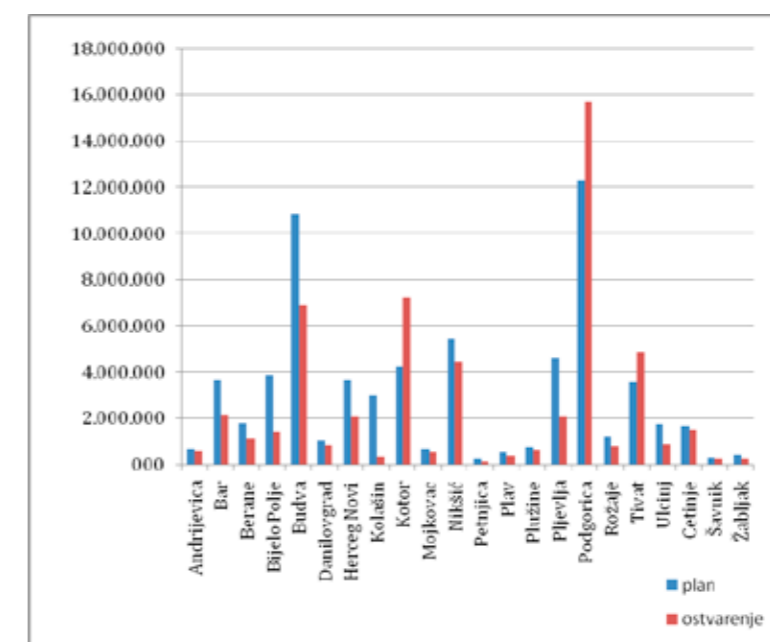
Shodno odredbama člana 74 Zakona o finansiranju lokalne samouprave, opštine su obavezne da Ministarstvu finansija kvartalno dostavljaju izvještaje o planiranim i ostvarenim prihodima, planiranim i izvršenim rashodima i budžetskom zaduženju, najkasnije u roku od 30 dana od dana isteka kvartala. Na osnovu dostavljenih izvještaja Ministarstvo finansija priprema izvještaj o javnoj potrošnji na lokalnom nivou za određeni period.

OSTVARENI PRIMICI LOKALNE SAMOUPRAVE U PRVOM KVARTALU 2015. GODINE

U narednoj tabeli dat je pregled planiranih i ostvarenih primitaka budžeta opština u prvom kvartalu 2015. godine:

Opština	Primici lokalne samouprave u I kvartalu 2015. godine (u milionima eura)		
	Plan	Ostvarenje	% ostvarenja
Andrijevica	0,67	0,59	89,19
Bar	3,62	2,14	59,27
Berane	1,77	1,09	61,67
Bijelo Polje	3,87	1,44	37,17
Budva	10,87	6,89	63,37
Danilovgrad	1,04	0,82	79,36
Herceg Novi	3,64	2,06	56,72
Kolašin	2,99	0,31	10,48
Kotor	4,22	7,23	171,40

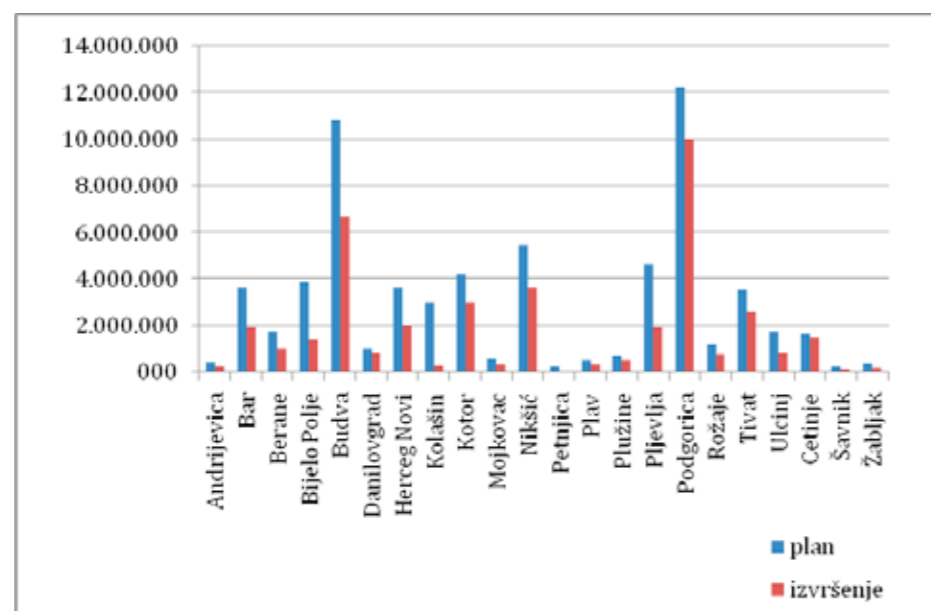
Ukupni primici lokalne samouprave za prvi kvartal 2015. godine planirani su u iznosu od 65,97 miliona eura, dok je ukupno ostvarenje iznosilo 54,82 miliona eura odnosno 83,10 odsto u odnosu na plan za navedeni period.

IZVRŠENJE IZDATAKA LOKALNE SAMOUPRAVE U PRVOM KVARTALU 2015. GODINI

Ukupni izdaci lokalne samouprave za prvi kvartal 2015. godine planirani su u iznosu od 65,63 miliona eura, dok je ukupno izvršenje opštinskih budžeta za navedeni period 40,27 miliona eura, što čini 61,36 odsto izvršenja u odnosu na plan za isti period.

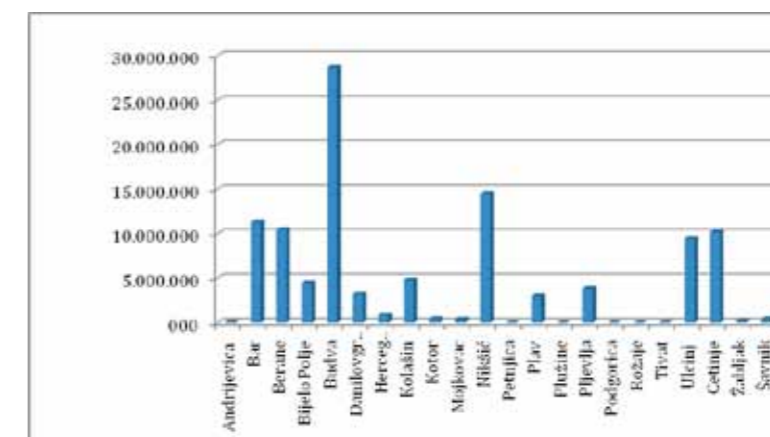
Opština	Izdaci lokalne samouprave u I kvartalu 2015. godine (u milionima eura)		
	Plan	Izvršenje	% izvršenja
Andrijevica	0,42	0,23	54,14
Bar	3,62	1,94	53,66
Berane	1,77	1,03	58,21
Bijelo Polje	3,87	1,42	36,61
Budva	10,87	6,66	61,29
Danilovgrad	1,04	0,82	78,81
Herceg Novi	3,64	2,01	55,15
Kolašin	2,99	0,28	9,51
Kotor	4,22	3,00	71,04
Mojkovac	0,57	0,33	57,44
Nikšić	5,46	3,63	66,45
Petnjica	0,22	0,05	24,44
Plav	0,52	0,32	60,67
Plužine	0,75	0,52	69,54
Plijevlja	4,63	1,94	41,96
Podgorica	12,26	10,01	81,68
Rožaje	1,20	0,77	64,25
Tivat	3,55	2,63	74,12
Ulcinj	1,74	0,84	48,44
Cetinje	1,66	1,49	89,86
Šavnik	0,26	0,16	59,98
Žabljak	0,38	0,20	52,46
UKUPNO	65,63	40,27	61,36

NEIZMIRENE OBAVEZE LOKALNE SAMOUPRAVE NA 31.03.2015. GODINE

Prema podacima koje su opštine dostavile Ministarstvu finansija ukupne neizmirene obaveze lokalne samouprave na 31.03.2015. godine iznosile su 106,57 miliona eura.

Neizmirene obaveze opština na 31.03.2015. godine (u milionima eura)	
Andrijevica	0,06
Bar	11,34
Berane	10,47
Bijelo Polje	4,47
Budva	28,72
Danilovgrad	3,26
Herceg Novi	0,86
Kolašin	4,79
Kotor	0,47
Mojkovac	0,39
Nikšić	14,53
Petnjica	0,00
Plav	3,01
Plužine	0,01
Plijevlja	3,84
Podgorica	0,00
Rožaje	0,00
Tivat	0,01
Ulcinj	9,46
Cetinje	10,20
Žabljak	0,21
Šavnik	0,45
UKUPNO	106,57

mr Snežana Mugoša,
načelnica Direkcije za praćenje budžeta lokalnih samouprava, regulatornih agencija i javnih preduzeća
i drugih implicitnih budžetskih obaveza
u Direktoratu za budžet

Marija Goranović

Aktivnosti ministra finansija u periodu od 01. aprila do 30. juna 2015. godine

01.04.2015. - Nastavak saradnje sa partnerima iz Holandije

Ministar finansija dr Radoje Žugić razgovarao je sa predstavnicima holandskog Ministarstva finansija, g-dinom Arjan Vos-om i Ministarstva infrastrukture i zaštite životne sredine, g-dinom Wim Kooij-om. Sastanak je bio prilika da sagovornici, na temelju Memoranduma o međusobnoj saradnji između Ministarstva finansija Crne Gore i Ministarstva finansija Holandije, razgovaraju o daljim koracima na realizaciji programskog budžeta u Crnoj Gori. Zajednički je ocijenjeno da implementacija programskog budžeta predstavlja jednu od ključnih aktivnosti u reformi javnih finansija u budućem periodu, koja će doprinijeti

ti boljem upravljanju javnim sredstvima kroz uvođenje indikatora uspjeha svih korisnika budžeta. Sagovornici su upoznali ministra da se nakon posjete Crnoj Gori očekuje izrada detaljnog plana aktivnosti u budućem periodu, sa nosiocima aktivnosti i rokovima za implementaciju.

02.04.2015.- Inteziviranje saradnje sa UNICEF-om u oblasti širenja obuhvata predškolskog obrazovanja

Ministar finansija dr Radoje Žugić sa saradnicima primio je predstavnike Fonda ujedinjenih nacija za djecu (UNICEF) koju je predvodio šef kancelarije za Crnu Goru, g-din Bendžamin Perks. Na sastanku je bilo riječi o potrebi širenja obuhvata predškolskog obrazovanja, kao najznačajnijeg temelja daljeg sticanja znanja i sveukupnog unapređenja individualnog i socijalnog razvoja mladih. Ukazujući

jući na potrebu proširivanja primarne uloge predškolskih obrazovnih ustanova, G-din Perks je upoznao ministra sa rezultatima studije koju je UNICEF, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, pokrenuo u cilju ispitivanja načina na koje se usluge predškolskog obrazovanja mogu dodatno sadržajno obogatiti i proširiti na što veći broj djece, a sa posebnim fokusom na ugrožene i marginalizovane grupe. Imajući u vidu potrebu Crne Gore za usaglašavanjem sa EU standardima u ovoj oblasti, G-din. Perks je informisao ministra da trenutna pokrivenost predškolskog obrazovanja na nacionalnom nivou iznosi svega 40%, dok je projekcija Evropske unije da ista za period do 2020. godine iznosi 95%, te ukazao na važnost inteziviranja aktivnosti po ovom pitanju. Ministar Žugić je naglasio da Ministarstvo finansija, u dijelu svojih nadležnosti, kroz budžeska sredstva ali i kroz saradnju sa lokalnim samoupravama, vodi proaktivnu politiku u ovom segmentu, te iskazao spremnost za pružanje podrške u koncipiranju daljih strukturnih reformi u ovoj oblasti.

02.04.2015.- Izjava ministra finansija dr Radoja Žugića nakon sjednice Vlade Crne Gore povodom usvajanja Smjernica makroekonomske i fiskalne politike za period od 2015. do 2018. godine i prezentovanja stanja javnog duga na kraju 2014. godine

„...Smjernice makroekonomske i fiskalne politike koje je usvojila Vlada, sadrže srednjoročne ciljeve i okvire ekonomske i fiskalne politike, na čemu se temelje i limiti javne potrošnje koja predstavlja dominantan element potencijalnog deficita. Zaključak Vlade je da se mora intenzivno nastaviti sa mjerama štednje i u narednom periodu, kako bi već u narednoj godini imali ravnotežu u budžetu i ostavili prostor za elemente razvojne politike kroz finansiranje kapitalnih projekata. Kada je riječ o Informaciji o nivou državnog duga, saopštavamo da je na dan 31.12.2014. godine isti iznosio 57,2% BDP-a, a javni dug, koji uključuje

i dug lokalnih samouprava, 59,6% BDP-a, uz uvažavanja elemenata depozita koje su imale javne finansije u Crnoj Gori. Formalno, ovaj nivo javnog duga ne nameće zakonsku obavezu izrade plana sanacije shodno Zakonu o budžetu i fiskalnim pravilima, ali na Vladi smo zaključili da nezavisno od navedenog, moralna obaveza Vlade da se bavi svim mjerama štednje i u ovoj fazi ostaje, kako ne bi čekali narednu godinu kada ćemo, prije svega zbog razvojnih projekata, imati prekoračenje i nivoa duga i nivoa deficita ali i stvoriti veću osnovicu za servisiranje upravo tih ključnih ranjivosti fiskalnog sektora, koje smo definisali kao dinamiku i nivo javnog duga...“

02.04.2015.- Potpisan granski kolektivni ugovor za oblast uprave i pravosuđa

„Potpisivanje Granskog kolektivnog ugovora je dokaz socijalnog dijaloga, partnerstva i posvećenosti ne samo sindikata već i Vlade. Polazeći od objektivnih materijalnih mogućnosti, ovaj ugovor je dokaz da želimo da brinemo u maksimalno mogućoj mjeri o pravima zaposlenih i nadam se da ćemo u budućem periodu, vođeni ovim primjermom i ostalim pozitivnim elementima sa kojima se svakodnevno susrećemo, nastojati da unaprijedimo sve bitne pretpostavke za ostvarenje prava iz radnog odnosa.“

03.04.2015.- Američka privredna komora partner u promovisanju potencijala Crne Gore

Ministar finansija dr Radoje Žugić sa saradnicima primio je predstavnike Američke privredne komore, na čelu sa novom izvršnom direktoricom, g-đom Ivanom Jovović. Sastanak je bio prilika da se, na partnerskoj osnovi, razmijene informacije o biznis ambijentu i investicionoj klimi u Crnoj Gori kako bi se identifikovale oblasti u kojima treba snažiti saradnju, a sve u cilju uklanjanja barijera i adekvatnijeg prezentovanja ponude domaćeg tržišta inostranim partnerima.

Imajući u vidu da je Američka privredna komora asocijacija privrednika od velikog međunarodnog uticaja, ministar Žugić je naglasio da bi intenzivnija saradnja sa američkim investitorima, crnogorskoj ekonomiji donijela ne samo ekonomske benefite, već i element sigurnosti, koji je od ključne važnosti za njenu održivost i finansijsku stabilnost. Predstavnici AmCham Montenegro istakli su da asocijacija koju predstavljaju nastoji da bude aktivan posrednik između međunarodne poslovne zajednice i donosioca odluka u Crnoj Gori, i time doprinese unapređenju poslovnog ambijenta u cilju privlačenja stranih investicija.

08.04.2015.- Prvi zvanični susret ambasadorke Ujehara i ministra Žugića Privlačenje američkih investitora u fokusu buduće saradnje

Ministar finansija dr Radoje Žugić primio je u prvu zvaničnu posjetu novu ambasadorku Sjedinjenih Američkih Država u Crnoj Gori, njenu ekscelenciju g-đu Margaret Ujeharu. Sastanak je bio prilika da se potvrde prijateljski odnosi dvije zemlje i nastavi dijalog na temu intenziviranja saradnje kako na političkom, odnosno diplomatskom, tako i na ekonomskom nivou. Poseban akcenat stavljen je na proces priključivanja NATO alijansi, kao jednom od najvažnijih spoljnopolitičkih ciljeva Crne Gore. Sagovornici su se saglasili u ocijeni da prisustvo i poslovanje

američkih kompanija na teritoriji naše zemlje doprinosi poboljšanju imidža Crne Gore kao sigurne investicione destinacije, te je ocijenjeno da postoji obostrani interes daljeg unapređenja saradnje na ovom polju. Konstatujući napretke koje je Crna Gora ostvarila na političkom i ekonomskom planu, Ambasadorka Ujehara je iskazala spremnost da američkim investitorima promoviše investicione mogućnosti naše zemlje, te prenijela podršku nastavku reformskih procesa, uz uvjerenje da će zajednička saradnja, u narednom periodu, donijeti još bolje i mjerljivije rezultate.

09.04.2015.- Priprema FASP-a za Crnu Goru

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa delegacijom Međunarodnog monetarnog fonda i Svjetske banke, koju su predvodili g-din Peter Lohmus i g-din Alexander Pankov. Povod sastanka bila je priprema za izradu Programa procjene finansijskog sektora (FASP) za Crnu Goru, koja se odnosila na definisanje potencijalnog obima glavne FASP misije, koja je planirana za septembar tekuće godine. Naime, u okviru navedenog Programa, eksperti pomenutih finansijskih institucija procjenjuju stabilnost finansijskog sektora i njegov mogući doprinos rastu i razvoju, kroz ocjenu kvaliteta regulacije i supervizije bankarskog tržišta, tržišta osiguranja i finansijskog tržišta u odnosu na prihvaćene međunarodne standarde. Takođe, analitički okvir FSAP-a uključuje identifikaciju prednosti i eventualnih nedostataka, kao i izvora rizika, ali i razvojnih potreba. U tom kontekstu, ministar Žugić je apostrofirao potrebu snaženja podsticaja u sferi bankarskog sistema, prvenstveno kroz povećanje aktivnosti banaka i efikasnije poslovanje, imajući u vidu da je stabilnost realnog sektora jedna od ključnih obaveza Vlade Crne Gore, ali i dominantna podloga za dinamiziranje rasta i jačanje konkurentnosti.

09.04.2015. - Izjava ministra finansija dr Radoja Žugića nakon sjednice Vlade Crne Gore povodom usvajanja Akcionog plana za suzbijanje sive ekonomije za 2015. godinu i Strategije implementacije ESA 2010 metodologije u statistici javnih finansija Crne Gore

“Programom rada Vlade za 2015. godinu predviđeno je donošenje Akcionog plana za suzbijanje sive ekonomije kojim se definišu mjere za suzbijanje sive ekonomije, uz jačanje fiskalne discipline, eliminisanje neloyalne konkurencije i podizanje svijesti o značaju legalnog poslovanja. Sam Akcioni plan, u zavisnosti od vrste mjera, koncipiran je u četiri oblasti, i to: zakonodavni okvir odnosno regulatorne mjere, operativne mjere (sa podjelom na: nadležne institucije, pojedinci, nosioci poslova i način izvještavanja), jačanje institucija (ne samo kadrovske već i tehnološko) i saradnja institucija koje su nadležne za suzbijanje sive ekonomije, kao i eksternu kontrolu i naplatu javnih prihoda. Na sjednici smo dodatno afirmisali i osnovne principe naše fiskalne politike, i to prije svega izvjesnost odnosno predvidivost fiskalne politike za dominantno realni sektor, kako bi donosioci odluka, osim postojećeg regulatornog okvira, imali saznanja o potencijalnim namjerama odnosno aktivnostima regulatora. Sledeće je konzistentnost, odnosno dosljednost u jednakoj primjeni zakona za sve, i na kraju konkurentnost naše fiskalne politike kroz nivoe poreskih stopa odnosno javnih prihoda, želeći da i na takav način damo doprinos održivosti sektora realne ekonomije. I pored brojnih realizovanih aktivnosti, u pojedinim segmentima poslovanja prisustvo sive ekonomije i dalje je evidentno, te stoga postoji potreba intenziviranja rada nadležnih dominantno na sivom tržištu rada i tržištu akciznih proizvoda...”

20.04.2015.- Prolječni sastanci MMF-a i Svjetske banke

Delegacija Crne Gore, na čelu sa ministrom finansija, dr Radojem Žugićem i guvernerom CBCG Milojicom Dakićem, učestvovala je na proljećnom zasjedanju MMF-a i Svjetske banke. Crnogorska delegacija se, tokom zasjedanja, susrela sa visokim zvaničnicima Svjetske banke, IFC-a i MIGA-e: Laurom Tuck, potpredsjednicom Svjetske banke za region Evrope i Centralne Azije, Editom Kvintrel, potpredsjednicom MIGA-e, Tomazom Telmom, direktorom IFC-ja za Evropu, Frankom Heemskerkom, izvršnim direktorom Holandske konstituce u Svjetskoj banci i Elen Goldstein, regionalnom direktoricom Svjetske banke. Zajednički je konstatovano da je u prethodnom periodu ostvarena uspješna saradnja između Crne Gore i Svjetske banke i razmatrana je mogućnost još kvalitetnije kooperacije kroz usvajanje nove Strategije Crne Gore, koja se očekuje do kraja ove godine. Utvrđeno je da se pravci ekonomske politike Crne Gore, u velikoj mjeri, poklapaju sa prioritetima koji su preliminarno utvrđeni od strane Svjetske banke kroz Sistemsku dijagnostiku. Sa predstavnicima IFC-a, razgovarano je o već otvorenim i potencijalnim novim investicionim projektima sa reputabilnim investitorima u oblasti transporta, visokog turizma i energetike. Uporedo je razmatrana mogućnost sistemskog pristupa mikrokreditnim institucijama, kroz analizu korporativnog upravljanja, i mogućnosti njihovog potencijalnog finansiranja. Ova vrsta saradnje bi bila usmjerena na podršku mikro i malom biznisu. Konačno, sa IFC-em se razgovaralo i o obezbjeđivanju ekspertske pomoći za komercijalne banake, a u cilju razvijanja njihovih vještina u upravljanju nekvalitetnom aktivom. Sa predstavnicima MIGA-e se razgovaralo o mogućnosti dobijanja finansijske podrške za razvojne projekte podrške malom i srednjem biznisu, sa posebnim naglaskom na sjeverni dio Crne Gore, kao i o mogućnosti dobijanja garancija za pokriće nekomercijalnog rizika za pojedine infrastrukturne projekte. Predstavnici Svjetske banke su izrazili spremnost da pomognu Crnoj Gori u realizaciji razvojnih projekata uz kreiranje nove okvirne Stra-

tegije angažovanja Svjetske banke u Crnoj Gori. Ministar finansija i guverner CBCG su izrazili zahvalnost Svjetskoj banci na dosadašnjoj podršci.

21.04.2015. - Nastavak razgovora u SAD-u

U nastavku proljećnog zasjedanja Međunarodnog monetarnog fonda i Svjetske banke, crnogorska delegacija, koju predvode ministar finansija Radoje Žugić i guverner CBCG Milojica Dakić, susrela se sa visokim predstavnicima MMF-a: Polom Tomsenom, direktorom MMF-a za Evropu, Meno Snelom, izvršnim direktorom Holandske konstituce u MMF-u, Džonom Milerom, direktorom Odjeljena za statistiku u MMF-u i Alsadirom Skotom, šefom misije za Crnu Goru. Direktor MMF-a za Evropu, Tomsen čestitao je crnogorskoj delegaciji na uspješno obavljenoj emisiji euroobveznica nakon čega ga je Žugić upoznao sa ostvarenim rezultatima fiskalne konsolidacije u prethodnom periodu kao i načinima finansiranja auto-puta, koji neće ugroziti fiskalnu stabilnost. Na sastanku sa izvršnim direktorom Holandske konstituce u MMF-u, g-dinom Snelom, razmijenjena su mišljenja o aktuelnoj ekonomskoj situaciji u zemljama konstituce i planovima vezanim za dalji rad. Dosadašnji progres u razvoju statističkog sistema Crne Gore bila je tema sastanka sa direktorom Odjeljena za statistiku u MMF-u, Džonom Milerom. Konstatovano je da je ostvaren veliki napredak u prethodnom periodu, naročito u oblasti nacionalnih računa, ali da su potrebna dalja unapređenja. MMF je izrazio spremnost da i u narednom periodu pruži tehničku pomoć Crnoj Gori u domenu unapređenja statistike. Ministar finansija i guverner CBCG su istakli visok nivo saradnje sa MMF-om u prethodnom periodu pa su dogovorene naredne posjete MMF-a našoj zemlji i razmotrene mogućnosti za pružanje tehničke pomoći MMF-a Crnoj Gori.

24.04.2015. - Moguća saradnja sa Goldman Sachs-om

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa predstavnicima kompanije Goldman Sachs International, na čelu sa

predsjednikom g-dinom Antoniom Estevezom. Sastanak je bio prilika da se razmijene mišljenja o finansijskoj situaciji u Crnoj Gori, i identifikuju potencijalna polja saradnje u narednom periodu. Predstavnici pomenute institucije izrazili su zainteresovanost za pružanje podrške u više segmenata, a sa ciljem očuvanja održivih javnih finansija. Naglašavajući potrebu snažnijeg ekonomskog rasta i razvoja, kao i podsticanja konkurentnosti crnogorske privrede, ministar Žugić je istakao značaj stvaranja partnerskih odnosa sa reputabilnim institucijama kakva je Goldman Sachs, te je u tom kontekstu dogovoreno da se u budućem periodu intenzivira komunikacija, i u što kraćem roku stvore preduslovi za konkretizaciju aktivnosti.

28.04.2015. - Jačanje saradnje sa Turskom

Ministar finansija dr Radoje Žugić primio je u posjetu ambasadora Turske, Mehmeta Niyazi Tanilira, kako bi razgovarali na temu snaženja partnerskih odnosa dvije zemlje na polju ekonomije, kroz prezentovanje i približavanje ponude Crne Gore turskim investitorima. Imajući u vidu aktivnosti koje Vlada Crne Gore sprovodi na smanjenju biznis barijera i kreiranju podsticajnih mjera sa ciljem pokretanja snažnijeg investicionog ciklusa, ministar Žugić je naglasio važnost prisustva reputabilnih turskih investitora i njihovu uključenost u projektima koji prevazilaze lokalne okvire i doprinose nacionalnom imidžu. U tom kontekstu, sagovornici su se osvrnuli na projekat izgradnje kanalizacionog kolektora u Herceg Novom, i iskazali uvjerenje da će se sva otvorena pitanja oko uspješne realizacije istog, zajedničkim djelovanjem svih interesnih strana riješiti

29.04.2015. - Crna Gora primjer odlične saradnje sa CEB-om

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa predstavnicima Razvojne banke Savjeta Evrope (CEB), na čelu sa viceguvernerom Mikolajem Dowgielewiczem. Sastanak je

bio prilika da se razgovara o realizaciji projekata koje Vlada Crne Gore sprovodi uz podršku CEB-a, kao i dodatno definišu dalji koraci i aktivnosti u cilju uspješne finalizacije istih.

Naime, riječ je o projektima socijalnog stanovanja, zatim izgradnje predškolskih ustanova, rekonstrukcije i proširivanje zatvorskih kapaciteta, kao i izgradnje i opremanje Klinike za ginekologiju i porodilište i Klinike za mentalno zdravlje. Osvrćući se na prva dva navedena projekta, ministar Žugić upoznao je predstavnike CEB-a da se aktivnosti na istim sprovode shodno predviđenoj dinamici, dok je za projekte iz oblasti zdravstva i pravde ukazao na potrebu dodatnog usaglašavanja sa resornim ministarstvima, u pogledu definisanja objektivnog okvira, koji bi zadovoljio realne potrebe pomenutih institucija, ali istovremeno bio u skladu sa budžetskim kapacitetima i principom racionalnosti. Pozdravljajući napore Crne Gore u procesima implementacije zacrtanih ciljeva, Viceguverner Dowgielewicz naglasio je da je Crna Gora najbolji primjer saradnje u regionu, te da bi podrška CEB-a u narednom periodu mogla biti usmjerena i na saradnju u pogledu upravljanja IPA fondovima, imajući u vidu da institucija koju predstavlja posjeduje potrebna znanja i ekspertizu u toj oblasti.

05.05.2015. - Jačanje partnerskih odnosa sa Generale Societe bankom

Ministar finansija dr Radoje Žugić primio je u posjetu izvršnog direktora Societe Generale banke, Miroslava Hiršla. Tim povodom ministar Žugić je izrazio zahvalnost zbog

aktivnosti koje navedena banka sprovodi, a koje korespondiraju sa mjerama Vlade Crne Gore u dijelu rješavanja ranjivosti realnog sektora, sa ciljem snaženja ekonomskog rasta i obezbijedivanja održivog finansijskog sistema. Imajući u vidu da se impuls snaženja realne ekonomije ogleda u povećanju aktivnosti banaka, kroz smanjenje nivoa loših kredita i kamatnih stopa, prepoznat je značaj saradnje sa reputabilnim partnerima kao što je Societe Generale banka koja, kako je istaknuto od strane g-dina Hiršla, kroz povećanje ukupnog portfolia, bilježi kontinuiran pozitivan trend u svom poslovanju. Sagovornici su konstatovali da se samo zajedničkim naporima i kompromisnim rješenjima mogu zadovoljiti interesi od opšteg značaja, ali i osloboditi bankarski potencijal u cilju jačanja konkurentnosti i stvaranja nove vrijednosti.

06.05.2015. - Održana završna konferencija SAM projekta "Jačanje upravljačkih kapaciteta u oblasti državne pomoći u Crnoj Gori"

Ministar finansija dr Radoje Žugić, otvorio je završnu konferenciju EU projekta "Jačanje upravljačkih kapaciteta u oblasti državne pomoći u Crnoj Gori - SAM Projekat", koju je organizovala njemačka organizacija za međunarodnu saradnju (GIZ), uz podršku Ministarstva finansija i Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori u hotelu Podgorica. U okviru ceremonije otvaranja, prisutnim učesnicima obratili su se i šef Delegacije Evropske Unije u Crnoj Gori ambasador Mitja Drobnič, ambasador Savezne Republike Njemačke u Crnoj Gori Gudrun Elisabeth Steinacker, te predstavnica GIZ-a i tim lider SAM projekta Daiga Lagzdina. Uz ocjenu da su realizacijom SAM projekta ostvareni brojni benefiti na planu unapređenja politike državne pomoći i kvalitetne harmonizacije domaćeg zakonodavstva sa evropskim, ministar finansija dr Radoje Žugić je istakao da se uspješnost navedenog projekta ogleda i u činjenici da su, zahvaljujući

istom, u domaći pravni okvir, po prvi put, uvedeni obrisi mekog prava, objavljivanjem trinaest relevantnih propisa kojima se bliže definišu pojedini segmenti državne pomoći. Daiga Lagzdina, predstavnik GIZ-a i tim lider projekta SAM je konstatovala da je Crna Gora već postavila dobre osnove za zadovoljenje mjerila za otvaranje pregovora u oblasti državne pomoći u okviru Poglavlja 8. Konferencija je organizovana s ciljem pokretanja otvorene rasprave o konceptu usluga od opšteg ekonomskog interesa i sistemu državne pomoći, u svijetlu tekućeg procesa pristupnih pregovora Crne Gore sa EU.

07.05.2015. - Posjeta ambasadorke Njemačke

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa ambasadoricom SR Njemačke u Crnoj Gori, g-đom Gudrun Elizabet Štajnaker. Osvrnuvši se na veoma uspješnu saradnju dviju zemalja u više oblasti i projekata od ekonomskog značaja, sastanak je bio prilika da se razgovara o mogućnostima iznalažanja najadekvatnijeg modela finansiranja i obezbijedivanja održivosti korišćenja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda na teritoriji opštine Budva, kroz zakonski dostupne instrumente, kao što je mogućnost uvođenja namjenske ekološke takse. Imajući u vidu veliku zainteresovanost njemačkih investitora za ulaganje u Crnu Goru, sagovornici su bili saglasni u ocjeni da bi efikasno rješavanje ovog pitanja predstavljalo dobar primjer za održivost sličnih sistema u ostalim opštinama, i bio potvrda otvorenosti Vlade za nastavak saradnje u budućem periodu.

12.05.2015. - Sastanak direktora HAAB sa ministrom finansija dr Radojem Žugićem

Ministar finansija dr Radoje Žugić sa saradnicima sastao se sa glavnim izvršnim direktorom Hypo Alpe-Adria-Banke AD Podgorica, g-dinom Christophom Schoenom.

Tokom sastanka, g-din Schoen je upoznao ministra sa rezultatima rada banke u 2014. godini, kao i poslovnim planovima za 2015. godinu. Što se tiče privatizacije HAA, Schoen je informisao ministra da se zatvaranja transakcije očekuje, kako je i planirano, u junu, i da budući vlasnici (Advent International i EBRD) žele da prošire poslovanje sa stanovništvom i malim i srednjim preduzećima, uz održavanje uspješnog poslovanja u sektoru privrede i javnih finansija.

Ministar Žugić je pohvalio trend rasta novih plasmana, pogotovo u situaciji kada se to dešava po nižim kamatnim stopama, čime realni sektor ima bolji pristup jeftinijem novcu. Zajednički je zaključeno da je neophodno dati dodatni zamah i finansijskom i realnom sektoru, u cilju jačanja zdravih sektora ekonomije, kroz povećanje bankarske aktivnosti, uz istovremeno smanjenje nivoa loših kredita.

15.05.2015. - Partnerska podrška Svjetske banke na više polja

Ministar finansija dr Radoje Žugić primio je u posjetu šeficu Kancelarije za BiH i Crnu Goru Svjetske banke, gđu Tatianu Proskuryakovu, kako bi razgovarali o daljim oblicima saradnje i razvojem modelima unapređenja već započetih zajedničkih projekata. U tom smislu, ministar

Žugić je potencirao urgentnost rješavanja problematike duga opština, kroz ekspertsku i finansijsku podršku Svjetske banke. Pomenuta podrška, kako je ministar upoznao gđu Proskuryakovu, odvijala bi se na dva kolosjeka koja bi podrazumijevala kontinuirano izvještavanje i izradu analize finansijskog stanja i održivosti lokalnih samouprava, ali i realizaciju pilot projekta koji bi služio kao model za prevazilaženje problema u ostalim lokalnim samoupravama. Uvažavajući potrebe istaknute od strane ministra Žugića, gđa Proskuryakova je prenijela spremnost Svjetske banke za pružanje savjetodavne i finansijske podrške Crnoj Gori, kao poptporu reformama koje Crna Gora želi da sprovede.

26.05.2015. - Podrška razvoju filmske industrije

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa predstavnicima američke kompanije "Immersive Artistry", na čelu sa izvršnim direktorom Cary Granet-om. Predstavici pomenute kompanije izrazili su interes za pružanje doprinosa razvoju filmske djelatnosti u Crnoj Gori, imajući u vidu da je ista prepoznata kao zemlja bogata mnogim prirodnim ljepotama i kao takva atraktivna za predstavljanje svjetskoj javnosti, kako publici tako i investitorima. Konstatujući da je pomenuta grana industrije u ovom trenutku nedovoljno razvijena, a da postoji veliki potencijal koji bi, kroz direktne i indirektno efekte, mogao doprinijeti jačanju konkurentnosti naše privrede, kao i dinamičnijem ekonomskom rastu, ministar Žugić je iskazao spremnost pružanja podrške za davanje podsticaja reputabilnim investitorima za djelovanje u ovoj oblasti. Dogovoreno je da se, u narednom periodu, napravi detaljna analiza eventualnih modaliteta saradnje, prvenstveno sa aspekta budžetske izloženosti Crne Gore, odnosno održivosti i stabilnosti javnih finansija, a u koordinaciji sa resornim organima vlasti.

27.05.2015.- Nastavak razgovora sa princom Nikolom II Petrovićem-Njegošem

Ministar finansija dr Radoje Žugić primio je u posjetu princa Nikolu II Petrovića-Njegoša, kako bi nastavili razgovore o daljim aktivnostima na realizaciji obaveza iz Zakona o statusu potomaka dinastije Petrović-Njegoš, koje se prvenstveno odnose na rješavanje stambenog pitanja predstavnika kraljevske porodice. U tom smislu, razmatrana je mogućnost da se, za potrebe predstavnika dinastije Petrović-Njegoš, adaptira već postojeći objekat, umjesto izgradnje novog, i time se, u najkraćem roku zao kruži predmetno pitanje. Ističući značaj očuvanja dobrih odnosa i ugleda monarhije, ministar Žugić iskazao je posvećenost Vlade Crne Gore da, u mjeri objektivno mogućeg, u potpunosti izvrši preostale obaveza koje Država ima u ovom segmentu.

27.05.2015. - U toku pripremni radovi projekta na Plavim Horizontima

Ministar finansija dr Radoje Žugić sa saradnicima primio je izvršnog direktora Qatari Diar kompanije g-dina Grega Bankhursta, kako bi razgovarali o dinamici realizacije projekta izgradnje luksuznog turističkog kompleksa u Crnoj Gori, na lokaciji Plavi horizonti. U tom smislu, g-din

Bankhurst upoznao je ministra da će, nakon izgradnje telekomunikacione mreže na projektnoj lokaciji, uslijediti pripremni radovi šireg obima koji uključuju saobraćajnu infrastrukturu i komunalno opremanje terena, kako bi se stvorile pretpostavke da se, na jesen tekuće godine, otpočne sa izgradnjom informatičkog centra, a do kraja godine i luksuznog hotela. Imajući u vidu da je otvaranje pomenutog turističkog kompleksa predviđeno za 2018. godinu, sagovornici su se, takođe, usaglasili da je uloga sudova, u smislu ažurnosti i efikasnog sprovođenja zakonskih procedura, što je i bio slučaj u dosadašnjem postupanju, od ključne važnosti. G-din Bankhurst se još jednom zahvalio timu Ministra finansija na prepoznavanju važnosti ovog kapitalnog projekta, i najavio da će se, u bliskoj budućnosti, objelodaniti naziv hotelskog operatera koji će upravljati ovim kompleksom.

29.05.2015.- Podrška projektima od društvenog značaja

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa izvršnim direktorom crnogorskog Telekom, g-dinom Rudigerom Šulcom, kako bi razgovarali o modelima unapređenja zajedničke saradnje u projektima koji promovišu društvenu odgovornost. Izražavajući podršku svim inicijativama i projektima koji, po svojoj prirodi, promovišu društvenu odgovornost, transparentnost i humanost, ministar Žugić je prenio otvorenost Vlade da, u okvirima postojeće regulative, odnosno objektivnih mogućnosti, nađe prostor za realizaciju projekata i time dodatno podstakne učešće građana u rješavanju problema zajednice. Imajući u vidu da se navedeni princip solidarnog i ujedinjenog djelovanja Vlade i investitora, kao i ostalih jedinki društva, uspješno primjenjuje u pojedinim razvijenim evropskim zemljama, sagovornici su se saglasili da je razgovor na ovu temu potrebno intenzivirati u narednom periodu.

03.06.2015.- Posjeta predstavnika Evropskog revizorskog suda

Ministar finansija dr Radoje Žugić primio je u posjetu člana Evropskog revizorskog suda, g-dina Hans Gustaf Wesseberg-a, g-dina Peter Eklund-a, člana njegovog kabineta, kao i Ambasadora Mitju Drobniča, šefa Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori. Povod sastanka bila je tekuća posjeta revizora Evropskog revizorskog suda crnogorskim institucijama, koja je usmjerena na reviziju uspjeha određenog broja projekata kojima je upravljala Delegacija Evropske unije, ali i onih koji su se odnosili na decentralizovano upravljanje EU fondovima i javne nabavke. Posebno apostrofirajući činjenicu da je pristupanje Evropskoj uniji i NATO-u, najvažniji strateški cilj Crne Gore, kao i jedini garant stabilnosti, ne samo naše države već i čitavog regiona, ministar Žugić je upoznao predstavnike evropskih institucija sa dinamikom rada relevantnih crnogorskih organa u pogledu implementacije strukturnih reformi, posebno kroz prizmu upravljanja sredstvima EU fondova, koja čini jednu od suštinski najznačajnijih komponenti naše saradnje. U tom kontekstu, ministar Žugić je istakao da je napredak više nego očigledan, imajući u vidu da su dobijene akreditacije za IPA komponente III - Regionalni razvoj, i IV - Razvoj ljudskih resursa, kao i da je značajno osnažen regulatorni okvir u pogledu izrade svih neophodnih zakonskih akata, priručnika i sporazuma kojima se definišu uloge i nadležnosti IPA tijela. G-din Wesseberg se saglasio u ocjeni da je ispunjavanje i usaglašavanje sa EU normama od velikog značaja za stabilnost Zapadnog Balkana, i upoznao ministra sa osnovnom ulogom institucije koju predstavlja, a koja se ogleda u kontroli zakonskog, efikasnog i namjenskog korišćenja sredstava koja stoje na raspolaganju Evropskoj uniji. Ističući da je ono što je imao prilike da vidi u našoj zemlji obećavajuće, g-din Wesseberg je iskazao interesovanje

za izazove sa kojima se susreću predstavnici crnogorske Vlade, posebno u segmentima potpunog usaglašavanja sa pravnim tekovinama Evropske unije i prenio podršku nastavku reformi.

03.06.2015. - Nastavak uspješne saradnje sa Njemačkom razvojnom bankom

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa ambasadorom Njemačke, g-đom Gudrun Steinaker, kao i sa predstavnicima Njemačke razvojne banke (KfW), na čelu sa projektnim menadžerom, g-dinom Bodo Schmulling-om. Ističući da je dosadašnja komunikacija u svim segmentima bila uspješna i profesionalna, predstavnici navedene banke su iskazali zainteresovanost za nastavak saradnje sa Crnom Gorom kroz ulaganje u obnovljive izvore energije, odnosno pružanje podrške projektima energetske efikasnosti, kao i razvoj komunalne infrastrukture, dominantno na primorju Crne Gore. Vodeći se pozitivnim iskustvima u radu sa Vladom Crne Gore na realizaciji projekata energetske efikasnosti u javnim ustanovama, koji se, kako je g-din Schmulling istakao, pokazao kao najuspješniji u regionu, i te kao takav, predstavlja dobar primjer za implementaciju sličnih modela u zemljama okruženja, predstavnici KfW-a su iskazali otvorenost za širenje opsega zajedničkog djelovanja. Zahvaljujući se na kvalitetnom partnerskom odnosu, ministar Žugić je prenio spremnost Vlade, i institucije koju predstavlja, da u punoj mjeri podrži razvojne projekte koji su od nacionalnog interesa i koji ne predstavljaju rizik za održivost javnih finansija.

03.06.2015.- Svjetska banka važan partner na više polja

Ministar finansija dr Radoje Žugić i direktor Poreske uprave dr Milan Lakićević sastali su se sa delegacijom Svjetske banke koju je predvodila šefica Kancelarije za BiH i

Crnu Goru gđa Tatiana Proskuryakova. Sastanak je bio prilika da se sagovornici osvrnu na dosadašnju uspješnu saradnju, kao i razmjene informacije o tekućim projektima u oblastima poreske administracije i zdravstva, kao i pružanju ekspertske podrške u više oblasti.

U dijelu koji se odnosi na reformu poreske administracije, dogovoreno je da se obim projekta revidira, kako bi se zahtjevi za modernizaciju Poreske uprave prilagodili objektivnim mogućnostima finansiranja. Na sastanku je takođe razgovarano i o mogućnosti pružanja finansijske podrške sektoru zdravstva kroz model zasnovanog na mjerljivim rezultatima i dogovorena tehnička pomoć Svjetske banke za izgradnju kapaciteta zemlje za upravljanje deviznim rizicima. G-đa Proskuryakova je informisala ministra da je izrada Analize finansijskog stanja lokalnih samouprava u završnoj fazi, i prenijela pozitivna očekivanja u dijelu osmišljavanja modela finansije podrške opštinama sa ugroženim javnim finansijama. Imajući u vidu da je u toku izrada Sistematske dijagnostičke procjene Svjetske banke za Crnu Goru, koja će predstavljati analizu crnogorske ekonomije, kako sa aspekta ključnih izazova tako i mogućnosti i potencijala za dinamičniji rast i razvoj, sagovornici su se saglasili da je navedeni dokument svrsishodno prezentovati članovima crnogorske Vlade, kako bi se postigao konsenzus o prioritarnim mjerama i ciljevima za budući period.

04.06.2015. - Snaženje saradnje sa SAD-om

Ministar finansija dr Radoje Žugić primio je u posjetu ambasadoru SAD-a, gđu Margaret Ueharu, kako bi razmjenili informacije o tekućim aktivnostima, i napravili prostor za nove vidove saradnje sa respektabilnim američkim kompanijama. Ministar Žugić je naglasio da je prisustvo i djelovanje američkih investitora u Crnoj Gori, od velikog značaja, kako sa stanovišta naplate javnih prihoda, tako i sa aspekta društveno odgovornog poslovanja,

te je u tom smislu, istakao da Vlada kontinuirano radi na unapređenju biznis ambijenta sa ciljem stvaranja još podsticajnijeg investicionog okruženja.

G-đa Uehara je prenijela zainteresovanost američkih kompanija za širenje poslovanja u Crnoj Gori, i istakla ličnu posvećenost privlačenju američkih investitora. Sa govornici su se osvrnuli i na pitanja povraćaja imovine američkih građana nastanjenih u našoj zemlji, kroz proces restitucije i dogovorili nastavak angažovanja u ovoj oblasti svih zainteresovanih strana.

08.06.2015. - Održan sastanak Komisije za suzbijanje sive ekonomije

U Ministarstvu finansija je održan sastanak Komisije za suzbijanje sive ekonomije, kojim je predsjedavao ministar dr Radoje Žugić. Tema sastanka je bila intenziviranje aktivnosti na suzbijanju sive ekonomije i postizanju veće naplate prihoda tokom turističke sezone, sa posebnim naglaskom na praćenje prometa akciznih proizvoda i povećanje naplate poreza i doprinosa na zarade zaposlenih. Konstatovano je da su aktivnosti na suzbijanju sive ekonomije u prethodnom periodu dale pozitivne rezultate, što je rezultiralo poboljšanjem fiskalnih indikatora, posebno u dijelu akciza, čija je naplata za prvih pet mjeseci tekuće godine veća za 10% u odnosu na isti period prethodne godine. Komisija je inicirala raspravu o pitanju unapređenja zakonske infrastrukture za kontrolu prometa proizvoda, u smislu uvođenja obaveznog obilježavanja goriva markerima i oduzimanja licenci za rad slobodnim carinskim prodavnicama, u slučaju nezakonitog poslovanja. Takođe, obavezane su inspeksijske službe da uvedu dežurstvo radi kontrole prometa pojedinih akciznih proizvoda na otvorenim prostorima i pijacama. Poseban akcenat je stavljen na uspostavljanje agilnije saradnje između inspeksijskih organa, uz punu institucionalnu odgovornost.

10.06.2015.- Posjeta Monitoring Komiteta Savjeta Evrope

Ministar finansija dr Radoje Žugić sa saradnicima sastao se sa predstavnicima Monitoring Komiteta Savjeta Evrope, koji su predvodili g-đa Gaye Doganoglu i Henrik Brade Johansen, specijalni izvještaji za Crnu Goru. Povod sastanka bio je upoznavanje predstavnika pomenute institucije sa sprovođenjem Povelje Savjeta Evrope u lokalnoj samoupravi naše zemlje, za potrebe izrade Izvještaja Savjeta Evrope. Naime, pomenuti dokument bi jasnije definisao elemente koji ugrožavaju, ali i one koje pospješuju razvoj opština, kako sa aspekta održivosti, tako i vladavine prava i koji bi, u konačnom, mogao biti dobra mapa puta za budući napredak Crne Gore. Imajući u vidu da nezavisnost lokalnih samouprava predstavlja jedan od suštinskih stubova svakog demokratskog režima, ali je i bitan činilac sistema javnih finansija, ministar Žugić je naglasio važnost uske saradnje sa čelnicima opština, uz puno uvažavanje njihove samostalnosti koja mora biti u liniji sa finansijskom stabilnošću i održivošću. U tom smislu, ministar Žugić je ukratko prezentovao regulatorni okvir u kome opštine djeluju, njihove glavne izazove, ali i mjere koje se, u saradnji sa Državom, sprovode u cilju oporavka identifikovanih ranjivosti.

12.06.2015.- Nastavak produktivne saradnje sa Azmont-om

Ministar finansija dr Radoje Žugić sastao se sa predstavnicima kompanije Azmont Investments, na čelu sa predsjednikom, g-dinom Ahmet Erentok-om. Sastanak je bio prilika da se potvrdi povećanost navedene kompanije da, u saradnji sa Vladom, nastavi sa uspješnim radom na realizaciji luksuznog odmarališta Portonovi nadomak Herceg Novog, koji će biti prvo "One&Only" ljetovalište u Evropi, i time pozicionirati Crnu Goru na mjesto jedne od destinacija sa najatraktivijim turističkim sadržajem.

Pohvaljujući podsticajne mjere koje Vlada kontinuirano sprovodi u svim prioritetnim sektorima razvoja, g-din Erentok je upoznao ministra Žugića sa postojećim stanjem na lokaciji, i izrazio uvjerenje da će se, zajedničkim naporima, aktivnosti na projektu odvijati shodno predviđenoj dinamici. Ministar Žugić je naglasio da će uspješna realizacija ovog kapitalnog projekta sasvim sigurno dodatno valorizovati jedan važan resurs u Crnoj Gori, i doprinijeti privlačenju novih kredibilnih investitora. Ističući da je partnerska saradnja na zavidnom nivou, te da se temelji iste zasnivaju na viskom stepenu povjerenja, transparentosti i efikasnosti, dogovoreno je intenziviranje rada na realizaciji zajednički zacrtanih ciljeva.

15.06.2015.- Posjeta njemačke kompanije WTE

Ministar finansija dr Radoje Žugić primio je predstavničke njemačke kompanije WTE, direktora predstavništva za Crnu Goru g-dina Gunter Faust-a i direktora za prodaju i finansije, g-dina Joachim Dudev-a. Sastanku su prisustvovali Ambasadorica Njemačke u Crnoj Gori, g-đa Gudrun Steinaker i gradonačelnik opštine Budva, g-din Lazar Rađenović. Povod sastanka bilo je razmatranje potencijalnih modela za obezbjeđivanje finansijske održivosti projekta prečišćavanja otpadnih voda, koji se realizuje u saradnji sa Opštinom Budva. S tim u vezi, g-din Dudev je upoznao ministra sa trenutnim statusom projekta, kao i postojećim otvorenim pitanjima. Ističući da Država mora

biti pouzdan partner u saradnji sa investitorima, ministar Žugić je iskazao podršku svim infrastrukturnim projektima kojima se stvaranju preduslovi za snažniji ekonomski rast i razvoj, ali i naglasio neophodnost poštovanja principa racionalne potrošnje i poslovanja u skladu sa finansijskom održivošću. Imajući u vidu ekološki značaj koji proističe iz uspješne realizacije navedenog projekta, dogovoreno je intenziviranje komunikacije između svih resornih ministarstava i međunarodnih partnera na ovu temu.

24.06.2015. - U Briselu pozdravljen napredak u ispunjavanju obaveza iz evropske agende

Crna Gora, uz značajnu ekspertsku, tehničku i finansijsku pomoć evropskih partnera, ostvaruje dobru dinamiku u ispunjavanju obaveza iz evropske agende iz nadležnosti Ministarstva finansija, zaključeno je u razgovorima ministra finansija dr Radoja Žugića sa zvaničnicima Evropske komisije i Evropske kancelarije za borbu protiv prevara (OLAF) u Briselu. Prvog dana trodnevne službene posjete evropskim institucijama, ministar finansija dr Radoje Žugić susreo se u Briselu sa generalnim direktorom Evropske kancelarije za borbu protiv prevara (OLAF) g-dinom Đovanijem Keslerom, generalnim direktorom za konkurenciju u Evropskoj Komisiji g-dinom Aleksanderom Italianerom i direktorom za carinsku politiku, regulativu i tarife u EK, g-dinom Filipom Kermodeom. U razgovoru sa Generalnim direktorom OLAF-a, Đovanijem Keslerom, predloženo je unapređenje saradnje između institucija Crne Gore i OLAF-a u oblasti prevencije krijumčarenja, formiranjem zajedničkih timova i reilizacijom zajedničkih istraga, dok je u fokusu sastanka sa generalnim direktorom za konkurenciju u Evropskoj komisiji, Aleksanderom Italianerom bilo pitanje državne pomoći. Zaključeno je da je u ovoj oblasti, uz sugestije predstavnika EK, sprovede-

deno niz aktivnosti ka ispunjavanju postavljenih mjerila za otvaranje pregovaračkog poglavlja 8 – Konkurencija. Sa direktorom za carinsku politiku, regulativu i tarife u Evropskoj komisiji, Filipom Kermodeom razgovarano je o mjerilima i dinamici ispunjavanja uslova za zatvaranje pregovaračkih poglavlja 16 – Poreska politika i 29 - Carinska unija. Ministar je zahvalio Evropskoj komisiji na podršci funkcionisanju i modernizaciji carinske službe u cilju jačanja unutrašnjeg tržišta, koja se ostvaruje kroz učešće Crne Gore u programima Unije Customs i Fiscalis.

25.06.2015.- Usvajanjem evropskih standarda do snažnijeg ekonomskog rasta i boljeg kvaliteta života

Crna Gora dobro napreduje u ispunjavanju obaveza u okviru pregovaračkog procesa iz oblasti ekonomije i finansija, i na tom putu može očekivati punu podršku Evropske komisije - saopštio je evropski komesar za ekonomska i finansijska pitanja, poresku i carinsku politiku Pijer Moskovići tokom razgovora sa ministrom finansija Radojem Žugićem u sjedištu Evropske komisije u Briselu. Ministar Žugić je, osim susreta sa evropskim komesarom, razgovarao i sa generalnim direktorom za ekonomska i finansijska pitanja Markom Butijem i zamjenikom generalnog direktora Evropske komisije za budžet Manfredom Krafom. U razgovorima sa evropskim zvaničnicima, ministar Žugić je pozdravio novi pristup Evropske komisije, koji je usmjeren na jačanje ekonomskog upravljanja u zemljama proširenja, kroz razvoj nacionalnih programa ekonomskih reformi. Nakon sastanaka u Briselu, ministar je u sjedištu Evropske investicione banke u Luksemburgu potpisao sporazum o kreditu za projekte vodosnabdijevanja i tretmana otpadnih voda u crnogorskim opštinama, vrijedan 10 miliona eura. Riječ je o izuzetno povoljnom kreditnom aranžmanu koji podrazumijeva rok otpate od 25 godina, grejs period od 4 godine i prosječnu kamatnu stopu od

oko 2.2 odsto, čija će realizacija stvoriti pretpostavke za dinamičniji privredni razvoj, unaprijediti javne usluge u oblasti ekologije, smanjiti rizik po javno zdravlje i povećati atraktivnost Crne Gore kao turističke destinacije. Naglašeno je da ovaj kreditni aranžman ne nosi sa sobom terete zaduženja, budući da predstavlja ulaganje u osnovni kapital i generiše prihode koji obezbjeđuju uredno servisiranje otplata.

26.06.2015.- Nastavak dobre dinamike reformi uz podršku evropskih i belgijskih partnera

Poruke ohrabrenja i podrške Crnoj Gori od strane evropskih i belgijskih partnera, kao i konkretna ekspertska saradnja i pomoć, obezbijediće nastavak dobre dinamike reformi u našoj zemlji, što će biti reflektovano i u ovogodišnjem Izvještaju o napretku Evropske komisije, saopštio je ministar finansija dr Radoje Žugić na kraju trodnevne posjete evropskim institucijama i belgijskom Ministarstvu finansija. Belgijski ministar je ocijenio da Belgija i Crna Gora dijele isti strateški pristup u politici javnih finansija i suočavaju se sa sličnim izazivima, što predstavlja dobru osnovu za dalji razvoj saradnje, razmjenu dobrih praksi i iskustava. Ministar Žugić se takođe susreo sa evropskom komesarkom za unutrašnje tržište, industriju, preduzetništvo i mala i srednja preduzeća Elzbjetom Bjenkovskom, generalnim direktorom za finansijsku stabilnost, finansijske usluge i tržište kapitala u Evropskoj komisiji, Džonatanom Faulom i direktorom za Zapadni Balkan u EK Žan-Erik Pakeom. U fokusu razgovora sa komesarkom Bjenkovskom bila su pitanja reforme javnih nabavki. Komesarka je naglasila da Crna Gora dobro napreduje u pravcu ispunjavanja uslova za zatvaranje pregovaračkog poglavlja 5 – Javne nabavke. Ministar Žugić i komesarka Bjenkovska su se saglasili da je reforma javnih nabavki, sa pravnog i administrativnog stanovišta, izuzetno zahtjevna oblast, u kojoj kvalitet sprovedenih reformi treba da ima apsolutan prioritet u odnosu na brzinu. U razgovoru sa generalnim direktorom Faulom i direktorom Pakeom, ministar Žugić je zahvalio na značajnoj podršci Evropske komisije reformskim procesima u Crnoj Gori i usvajanju evropskih standarda kroz proces pristupnih pregovora.

Marija Goranović
Služba za odnose sa javnošću
i slobodan pristup informacijama

Velibor Damjanović

Zaštita finansijskih interesa EU u oblasti upravljanja nepravilnostima u novoj programskoj perspektivi Instrumenta za pretpristupnu podršku - IPA II

Na putu ka Evropskoj uniji, Crnoj Gori kao i ostalim zemljama sa istim ciljem, na raspolaganju stoje sredstva iz pretpristupnih fondova (IPA) koja su usmjerena na pružanje finansijske i tehničke pomoći zemljama kandidatima u procesu priprema za punopravno članstvo u Evropskoj uniji.

Dana 11. marta 2014. godine, Evropski parlament i Evropski savjet usvojili su Uredbu, broj 231/2014, kojom se uspostavlja Instrument pretpristupne pomoći za novu finansijsku perspektivu (IPA II). Ovaj instrument predstavlja pravni temelj za pružanje finansijske pomoći zemljama korisnicama sa ciljem obezbjeđenja podrške u usvajanju i primjeni političkih, institucionalnih, pravnih,

administrativnih, socijalnih i ekonomskih reformi koje se zahtijevaju od korisnika kako bi se, u skladu s vrijednostima Evropske unije, sprovelo postupno usklađivanje sa pravilima, standardima, politikama i praksama, s obzirom na zahtjev za članstvo u Uniji.

U skladu sa aneksom H (Izveštavanje o sumnji na prevare i druge nepravilnosti u vezi sa Instrumentom pretpristupne pomoći IPA II) Okvirnog sporazuma, koji uređuje aranžmane implementacije u okviru Instrumenta finansijske podrške EU (IPA II), potpisanog između Evropske komisije i Vlade Crne Gore 26. februara 2015. godine, navedeno je da je neophodno uspostaviti mehanizme kontrole i izvještavanja kada su u pitanju eventualne ne-

pravilnosti u sistemu, između zemalja članica, kandidata i potencijalnih kandidata koje koriste pomoć EU. Važno je napomenuti da je ambijent efikasne zaštite finansijskih interesa EU, u ovom domenu, inicijalno uspostavljen kroz aktivnosti nacionalnih vlasti u okviru aranžmana implementacije IPA u prvoj finansijskoj perspektivi, a utemeljen članom 28 Okvirnog sporazuma, potpisanog između Evropske komisije i Vlade Crne Gore, 15. novembra 2007. godine.

Shodno navedenom, nacionalne vlasti su u obavezi da preduzmu sve neophodne aktivnosti kako bi, u skladu sa novodonešenim Okvirnim sporazumom za finansijsku perspektivu IPA II i odredbama aneksa H, implementirali sve neophodne izmjene u upravljanju alatima koje donosi nova finansijska perspektiva. U toku je definisanje novog strukturnog modela za sva navedena područja politika, kao i neophodnih procedura kojim će se rukovoditi nadležna tijela. U skladu sa navedenim, nacionalne vlasti i nadležni organi u Ministarstvu finansija Crne Gore ažurno rade na usaglašavanju i inoviranju modela koji se odnosi na upravljanje nepravilnostima.

Crna Gora je u prethodnom periodu sprovodila intenzivne aktivnosti u pogledu uspostavljanja sistema koji će na adekvatan način omogućiti upravljanje, kontrolu i trošenje sredstava iz IPA programa. Dobro uspostavljen i funkcionalan sistem, sa tačno definisanim sistemom odgovornosti, predstavlja najbolju preventivnu mjeru u pogledu suzbijanja nepravilnosti i prevara. Takođe, Crna Gora je aktivno radila i na usaglašavanju zakonodavstva u oblasti zaštite finansijskih interesa Evropske unije, kroz relevantne pravne akte koji se odnose na kažnjavanje počinitelaca koji sprovode aktivnosti na štetu finansijskih interesa u ovom domenu.

Jedan od preduslova efikasnog i efektnog ambijenta zaštite finansijskih interesa jeste upoznatost službenika koji rade na IPA zadacima sa Etičkim kodeksom državnih službenika i namještenika, kao i posebnim kodeksom na nivou određene institucije, ukoliko je isti usvojen. Cilj etičkog kodeksa je očuvanje, afirmacija i unaprjeđenje dostojanstva i ugleda državnih službenika i namještenika, kao i jačanje povjerenja građana u rad državnih organa. Svako neetičko i neprihvatljivo ponašanje i postupanje službenika narušava integritet i predstavlja rizik od eventualno proističuće nepravilnosti, prevare ili koruptivne radnje. Ponašanje zaposlenih u javnoj upravi u skladu

sa pravilima etičkog kodeksa doprinosi stvaranju imidža profesionalne, nepristrasne i poštene javne uprave i dodatno osigurava institucionalne kapacitete u domenu poznavanja propisa koji se odnose na upravljanje nepravilnostima i borbu protiv prevara i pronevjera u sistemu.

Najefikasniji način za neutralisanje nepravilnosti, jeste učiniti ih neprihvatljivim različitim akterima uključenim u proces implementacije sredstava koje dolaze u vidu podrške Evropske unije. Nepravilnosti se mogu pojaviti u bilo kojoj fazi ili životnom ciklusu projekta ili programa, kao i u svakodnevnim operacijama bilo koje institucije/organizacije. Sistemi uspostavljeni sa ciljem osiguranja, otkrivanja i sprječavanja nepravilnosti, moraju pokriti cjelokupan životni ciklus jednog projekta. U aranžmanima, kako prve tako i nove (IPA II) finansijske perspektive, mnoge nepravilnosti mogu nastati i biti utvrđene prilikom administrativnih provjera, u okviru kojih se vrše i provjere od strane nadležnih tijela na licu mjesta na kojem se projekat/program sprovodi.

Kada je u pitanju proces upravljanja nepravilnostima, važna je i neophodna promptna reakcija na uočenu sumnju u određenu nepravilnost, o kojoj se obavještava nadležni službenik za upravljanje nepravilnostima u instituciji u kojoj je nepravilnost uočena. Ovo važi za sve institucije i programe na nivou svih IPA komponenti u okviru prve finansijske perspektive kao i na nivou programa u finansijskoj perspektivi IPA II. Ako uočena nepravilnost ima finansijsku implikaciju, neophodno je preduzeti korake u cilju povraćaja nastalog gubitka dijela sredstava Evropske unije. Ako finansijski gubici nijesu uzrokovani ljudskom greškom, neophodno je preduzeti administrativne mjere kako bi se spriječile dalje negativne posljedice. U slučaju da su gubici nastali zbog prevare, nemara ili kriminalne aktivnosti, nacionalno zakonodavstvo predviđa i propisuje akcije koje će u tom trenutku biti pokrenute.

Identifikacija i izvještavanje na temelju određenih sumnji na prevaru ili određenu nepravilnost jednako je važno kao i neposredno sprovođenje korektivnih mjera (uključujući sankcije i pokretanje građanskog ili krivičnog postupka) uz dalje istrage o slučajevima prevare i/ili nepravilnosti.

U cjelokupnom procesu upravljanja nepravilnostima u novoj programskoj perspektivi Instrumenta za pretpri-

stupnu podršku (IPA II), Nacionalni službenik za ovjeravanje (NAO), u Ministarstvu finansija, je na vrhu sistema odgovornosti, i zadužen je za sveukupno sprovođenje IPA pomoći. Njegova uloga je definisana IPA Implementacionom Uredbom (718/2007, za prvu finansijsku perspektivu IPA-e, finansijsko razdoblje 2007. - 2013. godina) kao i IPA Implementacionom Uredbom (447/2014, za drugu finansijsku perspektivu IPA-e, finansijsko razdoblje 2014. - 2020. godina), proističućim Okvirnim sporazumima, kao i posebnim priručnicima o procedurama koje se koriste od strane nadležnih institucija u procesu.

Nacionalni službenik za ovjeravanje je odgovoran za finansijsko upravljanje sredstvima pomoći EU i igra ključnu ulogu u procesu upravljanja nepravilnostima. Dužan je osigurati zadovoljavajući stepen prepoznavanja i odvajanja sumnjivih od stvarnih slučajeva prevara i nepravilnosti poštujući nacionalne ili kontrole od strane revizorskih organa Evropske unije. Dužan je ustanoviti redovno izvještavanje prema Evropskoj komisiji kroz informisanje Evropske kancelarije za borbu protiv prevara (OLAF) o eventualno nastalim slučajevima nepravilnosti kao i njihovom statusu u periodu praćenja uticaja na uspostavljeni finansijski okvir.

Nacionalni službenik za ovjeravanje mora biti obaviješten da je došlo do prepoznavanja i određene sumnje na nepravilnost od strane službenika nadležnog za upravljanje nepravilnostima u Ministarstvu finansija (Direkciji za nacionalni fond) i rukovodioca Direkcije za nacionalni fond, na osnovu komunikacije sa rukovodećim licima institucija koje čine Operativne strukture za pojedinačne IPA komponente/programe, unutrašnjim revizorima, spoljnim revizorima, Revizorskim tijelom, zaposlenima ili bilo kojim drugim institucijama i/ili pojedincima koji su otkrili nepravilnost ili imali sumnju da se nepravilnost dogodila. Nacionalni službenik za ovjeravanje, propratno informišući AFCOS kancelariju u Ministarstvu finansija, u obavezi je proslijediti informaciju o sumnji na prevaru ili nepravilnost ka Evropskoj komisiji i Evropskoj kancelariji za borbu protiv prevara bez odlaganja, po hitnom postupku.

Službenici nadležni za upravljanje nepravilnostima imenovani su u svim institucijama koja su odgovorna za sprovođenje IPA programa. Službenik nadležan za upravljanje nepravilnostima odgovoran je za prikupljanje svih informacija u vezi sa nepravilnostima, prevarama, eventualnim koruptivnim radnjama, kao i za izvještava-

nje o svim sumnjama na nepravilnosti i stvarnim slučajevima nepravilnosti.

Opisi poslova službenika koji su određeni da budu nadležni za upravljanje nepravilnostima sadrže integrisane opise dužnosti i aktivnosti po osnovu odgovornosti i obaveza na ovom polju. Službenik nadležan za upravljanje nepravilnostima mora biti pouzdana osoba, koja gaji integritet, etičke standarde i moralna načela na najvišem nivou, sa odgovarajućim radnim iskustvom.

Vlada Crne Gore je 5. decembra 2013. godine usvojila Odluku o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i suzbijanja nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije (AFCOS mreža).

Ovom Odlukom imenovane su odgovorne osobe koja će predstavljati svoje institucije u AFCOS mreži, kao i njihovi zadaci. Kada je riječ o uspostavljanju institucionalnog okvira za cjelokupno funkcionisanje AFCOS-a, Evropska komisija nije striktno ograničila modalitete njegovog osnivanja u određenoj zemlji, pa su se nacionalne vlasti u Crnoj Gori odlučile za mrežu tijela koja obuhvata sljedeću strukturu:

- IPA struktura – tijela koja upravljaju sredstvima iz IPA programa. U okviru komponenti/programa IPA, definisane su Operativne strukture zadužene za programiranje, implementaciju i monitoring korišćenja EU sredstava. Na svim nivoima Operativne strukture u resornim ministarstvima i ostalim institucijama imenovani su službenici za upravljanje nepravilnostima u skladu sa prioritetima i ciljevima svih pojedinačnih programa, čije aktivnosti u AFCOS mreži predstavlja službenik nadležan za upravljanje nepravilnostima u Direkciji za nacionalni fond;

- institucije koja se bave suzbijanjem prevara, korupcije ili bilo kojeg drugog oblika nepravilnosti u sistemu, na nacionalnom nivou;

- samostalno odjeljenje za suzbijanje nepravilnosti i prevara (AFCOS kancelarija), koja ima koordinativnu ulogu i predstavlja glavnu vezu sa Evropskom kancelarijom za borbu protiv prevara. Ova kancelarija u Ministarstvu finansija, pod direktnom nadležnošću ministra, zadužena je da koordinira rad tijela u AFCOS mreži vršeći zakonodavne, administrativne i operativne aktivnosti s ciljem zaštite finansijskih interesa EU.

Glavni zadaci AFCOS kancelarije jesu poslovi koji se

odnose na koordinaciju zakonodavnih, administrativnih i operativnih aktivnosti i razmjenjivanje informacija između organa i institucija koje čine sistem za borbu protiv prevara, a sve sa ciljem zaštite finansijskih interesa EU. Takođe ključni zadaci prepoznaju razmjenu informacija sa drugim državnim organima u slučaju sumnje na prevare, korupciju ili drugi oblik nepravilnosti u sistemu, podnošenje odgovarajuće prijave nadležnim organima i institucijama koji čine AFCOS mrežu, praćenje tokova postupaka u vezi sa protivzakonitim korišćenjem sredstava EU.

Na samom kraju, treba istaći da je Nacionalni službenik za ovjeravanje, završno sa drugim kvartalom 2015. godine, Evropskoj kancelariji za borbu protiv prevara, Generalnom direktoratu Evropske komisije za regionalni razvoj i Generalnom direktoratu za zapošljavanje dostavio dva izvještaja o nepostojanju nepravilnosti u sistemu korišćenja sredstava raspoloživih Crnoj Gori, nakon potpisivanja finansijskih sporazuma za odnoseće Operativne programe u domenu regionalnog razvoja i razvoja ljudskih resursa, u okviru finansijske perspektive IPA I.

Velibor Damjanović, samostalni savjetnik II u Direktoratu za državni trezor

Anja Pavličić

Strategija za suzbijanje prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa EU

Crnoj Gori, kao zemlji kandidatu za članstvo u EU, stoje na raspolaganju sredstva Programa prepristupne pomoći (IPA), te je stoga, ona dužna obezbijediti i njihovu pravilnu upotrebu. Pravna tekovina o zaštiti finansijskih interesa Evropske unije predstavlja dio Poglavlja 32 - Finansijska kontrola, a jedan od prioritarnih zahtjeva koje treba ispuniti je donošenje Strategije za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa EU za period 2015. - 2017. godine i pratećeg Akcionog plana, a koju je Vlada Crne Gore usvojila 16. aprila tekuće godine. Na ovaj način Crna Gora pokazuje spremnost da razvija i unapređuje pravni okvir, institucije i kapacitete, dalje razvija međusektorsku saradnju, kao i da upotrijebi sve raspoložive kapacitete u borbi protiv nepravilnosti i prevara koje se tiču sredstava EU.

U skladu sa članom 28 Okvirnog sporazuma, potpisanog između Evropske komisije i Vlade Crne Gore, 15. novembra 2007. godine, navedeno je da je neophodno uspostaviti mehanizme kontrole i izvještavanja koji se tiču nepravilnosti između zemalja članica, kandidata i potencijalnih kandidata koje koriste pomoć EU.

S tim u vezi, Crna Gora je na sjednici Vlade od 5. decembra 2013. godine, usvojila Odluku o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i suzbijanja nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa EU (AFCOS mreža), gdje su imenovani članovi pojedinih institucija koji su učestvovali u izradi Strategije i Akcionog plana, a čijim radom je koordinirala AFCOS kancelarija, u okviru Ministarstva finansija, uz sveobuhvatnu podršku SIGMA eksperata i predstavnika

Jasna Ilić Bošković

Sprovođenje provjera na licu mjesta

OLAF-a (Evropske kancelarije za borbu protiv prevara).

Svrha donošenja ove Strategije jeste obezbjeđivanje kvalitetne i efikasne zaštite finansijskih interesa EU u jednakoj mjeri kao i kada je riječ o sopstvenim sredstvima, što će se ostvariti koordinacijom aktivnosti na uspostavljanju normativnog, institucionalnog i operativnog okvira, kao i definisanjem rizika, ciljeva i mjera koji će doprinijeti efektivnijoj i efikasnijoj borbi protiv prevara i korupcije, kroz unapređenje saradnje između nadležnih institucija, na nacionalnom i na međunarodnom nivou.

Kao opšti ciljevi ove strategije izdvajaju se:

- Unaprijeđenje pravnog okvira za zaštitu finansijskih interesa EU u Crnoj Gori tj. usklađivanje sa legislativom EU u smislu obezbjeđenja većeg stepena zaštite finansijskih interesa EU;
- Jačanje administrativnih kapaciteta i sprovođenje kontinuirane edukacije na svim nivoima AFCOS mreže;
- Spriječavanje nepravilnosti i prevara kroz komunikaciju sa javnošću i među zaposlenima, kroz poštovanje propisanih pravila ponašanja i Etičkog kodeksa u tijelima državne uprave;

- Poboljšanje sistema komunikacije između aktera u AFCOS mreži (IPA strukture, AFCOS kancelarije i ostalih tijela koja se bave suzbijanjem prevara, korupcije ili bilo kojeg drugog oblika nepravilnosti u sistemu, a koji su dio AFCOS mreže);

- Jačanje saradnje sa nacionalnim institucijama i OLAF-om;

- Osiguravanje blagovremene prijave nepravilnosti i prevara.

Donošenje prethodno spomenute Strategije, ne može se smatrati odgovornošću samo jednog ili više tijela u okviru AFCOS mreže, već je za donošenje i implementaciju Strategije odgovorna cjelokupna Vlada Crne Gore.

Anja Pavličić,
samostalna savjetnica III u Odjeljenju za
suzbijanje nepravilnosti i prevara / AFCOS

U cilju obezbjeđivanja postojanja i efikasnog funkcionisanja sistema za upravljanje i kontrolu, kao i obezbjeđivanja uslova za sprovođenje procedura upavljanja sistemom i isplatu sredstava koji su propisani okvirnim sporazumima, finansijskim sporazumima, evropskim i nacionalnim zakonodavstvom, Nacionalni službenik za ovjeravanje je u obavezi da spovodi redovne provjere u svim tijelima koja čine operativnu strukturu.

Godišnji plan provjera na licu mjesta priprema se na osnovu analize rizika svih tijela uključenih u operativnu strukturu. Ovaj plan predstavlja osnovu za redovno sprovođenje provjera na licu mjesta u cilju obezbjeđivanja nadgledanja sistema za upravljanje i kontrolu tokom jedne finansijske godine i adekvatnih informacija, u cilju potvrde utrošenih sredstava, prema Evropskoj komisiji.

Godišnji plan provjera na licu mjesta bazira se na osnovu analiza rizika koje obuhvataju sljedeće faktore:

1. Postignut napredak na nivou programa/akcija, kako bi se izvršila provjera na licu mjesta (u obzir se uzima broj potpisanih ugovora, prijavljenih troškova i izvršenih plaćanja);
2. Informacije u vezi mogućih rizika prilikom sprovođenja programa/akcija ili informacije o mogućim nepravilnostima;
3. Informacije dostupne Direkciji za nacionalni fond (sprovedene administrativne provjere, ranije izvršene provjere na licu mjesta, izvještaji internih i/ili eksternih revizija);
4. Postojanje pisanih procedura (priručnici o procedurama);
5. Iskustva i znanja zaposlenih unutar tijela koja čine operativnu strukturu.

Provjere na licu mjesta sprovode službenici Direkcije za nacionalni fond zaduženi za nadgledanje sistema. Prije samog izlaska na teren tj. prije samog sprovođenja

provjera na licu mjesta, službenici nadležni za nadgledanje sistema dužni su da izrade Plan sprovođenja kontrole na licu mjesta, koristeći anekse propisane Priručnikom o procedurama.

Plan sprovođenja provjera na licu mjesta treba da sadrži:

1. Predmet provjere na licu mjesta;
2. Projekte/ugovore koji će biti predmet provjere (prateći procjenu rizika);
3. Vremenski okvir za pripremu provjere na licu mjesta;
4. Vremenski okvir za izvršenje provjere na licu mjesta.

Kako bi se obezbijedio princip dvostruke kontrole, najmanje dva službenika nadležna za nadgledanje sistema su u obavezi da izvrše provjeru na licu mjesta.

Službenici nadležni za nadgledanje sistema, koji vrše provjeru na licu mjesta, dužni su da obavijeste tijelo da je predmet provjere i to najmanje 5 radnih dana prije početka provjere. Prije samog početka sprovođenja provjere na licu mjesta službenici nadležni za nadgledanje sistema su dužni da tijelu, koje je predmet kontrole, dostave i Autorizaciono pismo koje sadrži podatke o službenicima koji vrše provjeru u njihovom tijelu, zajedno sa spiskom dokumentacije koja će biti predmet kontrole i cilj same provjere na licu mjesta.

Tokom samog procesa provjere na licu mjesta službenici nadležni za nadgledanje sistema, koji vrše procjenu, ispunjavaju kontrolnu listu koja je propisana Priručnikom o procedurama. Kontrolna lista nakon ispunjavanja treba da bude potpisana od strane službenika koji su je ispunili.

Tokom procesa sprovođenja provjere na licu mjesta službenici nadležni za nadgledanje sistema u obavezi su da provjere:

1. Kontrolno okruženje (obuhvata poglavlja Upravljanje ljudskim resursima, Nepravilnosti, Unutrašnja organizacija i ljudski resursi, Upravljanje rizicima);
2. Planiranje/upravljanje rizicima (obuhvata poglavlja Upravljanje rizicima, Planiranje i nadgledanje sprovođenja aktivnosti u odnosu na planirano);
3. Kontrolne aktivnosti (obuhvata sva poglavlja priručnika o procedurama, procese i procedure opisane u priručnicima i izuzetke od standardnih procedura);
4. Nadgledanje (obuhvata poglavlja Interne/eksterne

kontrole i praćenje sprovođenja preporuka);

5. Komunikacija (obuhvata koordinacione sastanke i izvještavanje);

6. Pitanja vezana za sprovođenje operacija na nivou transakcija.

Izvještaj o sprovedenoj provjeri na licu mjesta

Rezultati sprovedene provjere na licu mjesta treba da daju procjenu postojanja bilo kakvog nedostatka/problema, koji za sobom povlači rizike unutar tijela koja čine operativnu strukturu.

Na osnovu nalaza sprovedenih provjera na licu mjesta, Izvještaj o sprovedenoj provjeri na licu mjesta treba da bude sačinjen u roku od 10 dana od dana sprovedene provjere. Izvještaj sačinjavaju službenici koji su obavili provjeru na licu mjesta. Komenare na Nacrtni izvještaj tijelo koje je bilo predmet kontrole dužno je da dostavi u roku od 5 radnih dana.

Konačan izvještaj treba da sadrži nalaz problema i preporuku. Nakon dostavljanja Konačnog izvještaja o sprovedenoj provjeri na licu mjesta, tijelo koje je bilo predmet kontrole dužno je da ispuni aneks Priručnika o procedurama - Slabosti internih kontrola sa svim nalazima i preporukama.

Praćenje sprovođenja provjera na licu mjesta

Provjere na licu mjesta izvršene od strane službenika nadležnih za nadgledanje sistema, trebaju biti evidentirane u aneksu Priručnika o procedurama - Registar sprovedenih kontrola.

Za bilo koju slabost unutrašnje kontrole ili nedostatak identifikovan tokom provjere dokumentacije ili sprovođenja provjera na licu mjesta, praćenje i otklanjanje nalaza treba da bude u skladu sa procedurama propisanim u poglavlju Priručnika o procedurama - Interna kontrola.

Ukoliko je tokom sprovođenja procesa provjera na licu mjesta utvrđena bilo koja nepravilnost, ona treba biti prijavljena u skladu sa procedurama propisanim u poglavlju Priručnika o procedurama - Nepravilnosti.

Jasna Ilić – Bošković
samostalna savjetnica III
u Direktoratu za državni trezor

Nataša Boljević

Upotreba obračunskog računovodstva u instrumentu pretpristupne pomoći (IPA)

Računovodstveni sistem, u svim tijelima koja su uključena u sprovođenje aktivnosti u instrumentu pretpristupne pomoći (u daljem tekstu: IPA), postavljen je u skladu sa zahtjevima koji su propisani Uredbom Evropske komisije 718/2007, kako bi se osiguralo da sva tijela vode poseban računovodstveni sistem ili posebnu računovodstvenu kodifikaciju. Na ovaj način će se zadovoljiti opšte prihvaćeni principi računovodstva, kao i važeća pravila javne unutrašnje finansijske kontrole.

Glavni zadatak obračunskog računovodstva jeste praćenje svih nastalih poslovnih aktivnosti nezavisno od njihove stvarne naplate, odnosno isplate. Naime, kako je računovodstvo u javnom sektoru postavljeno na modifikovanoj gotovinskoj osnovi, tako se, na ovaj način, ne može osigurati praćenje svih poslovnih aktivnosti koje su se desile prije stvarne isplate ili uplate. Da bi se osiguralo praćenje svih poslovnih aktivnosti nastalih prije stvarne isplate ili uplate, potrebno je primjenjivati obračunsko računovodstvo.

Računovodstvene transakcije koje se odnose na finansijsku pomoć Evropske komisije, kao i sufinansiranje

(koje je obezbijedila država korisnik) zasnovane su na dvojnoj, analitičkoj i obračunskoj osnovi. Šta ovo znači? Znači da svaka knjigovodstvena promjena mora imati stavke „duguje“ i „potražuje“, da postoje analitička konta koja pružaju detaljnije praćenje pojedinih sintetičkih konta (gdje je potrebno) i da se sve promjene evidentiraju u periodu kada su nastale. Jedino se na ovakav način može osigurati relevantno, pouzdano, uporedivo i razumljivo finansijsko izvještavanje i informisanje. Takođe, transakcije koje su nastale u određenom vremenskom razdoblju, a tiču se stvarnih obaveza i potraživanja između tijela, usaglašavaju se na propisanom obrascu za usaglašavanje. Na ovaj način se osigurava praćenje pristiglih zahtjeva za isplatu sredstava od strane Implementacionih agencija (u daljem tekstu: IA - tijela zadužena za finansiranje i ugovaranje projekata) ka Nacionalnom fondu (u daljem tekstu: NF – tijelo zaduženo za isplatu evropskog dijela sredstava Implementacionim agencijama), kao i potraživanja od strane NF u slučaju povraćaja sredstava prema IA. Prema procedurama propisanim u priručnicima za računovodstvo, usaglašavanje se vrši do sredine tekućeg mjeseca za prethodni mjesec. S tim u

Žana Jovanović

vezi, sve transakcije i obrasci za usaglašavanje prate kontrolne liste koje služe za provjeru i poštovanje principa „četiri oka“ i, na taj način, osiguravaju dodatnu kontrolu u tijelima. Sve nepravilnosti i neslaganja u računovodstvenim transakcijama se ispravljaju pomoću obrasca za korekciju u kojem se evidentiraju prvo pogrešne, a zatim i ispravno unijete transakcije. Ovakav način evidentiranja ispravke pogrešno unijete transakcije dodatno osigurava revizorski trag koji je, takođe, propisan priručnikom za računovodstvo. Nadalje, finansijsko izvještavanje se obavlja na kvartalnom (Probni bilans, Bilans uspjeha, Izvještaj o novčanim tokovima) i godišnjem nivou (Bilans stanja i Napomene uz finansijske izvještaje). Finansijske izvještaje priprema računovođa, pregleda finansijski menadžer/kontrolor (lice koje nije uključeno u pripremu finansijskih izvještaja), a odobrava načelnik zadužen za finansijsko upravljanje. Finansijski izvještaji prikazuju informacije o postignutim rezultatima za određeni period, kao i informacije koje će služiti za dalje odlučivanje.

Specifičnost upotrebe obračunskog računovodstva u IPA se ogleda u tome što se kontni okvir, po kome se knjiže računovodstvene promjene, koristi u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština, s tim što su uvedeni i vanbilansni ili korektivni računi za posebna dokumenta koja se evidentiraju vanbilansno za potrebe obračunskog računovodstva. Dokumenta koja su prepoznata vanbilansnom evidencijom su: potpisani finansijski sporazum, pisma obavještenja o budućem prenosu sredstava, dugoročne obaveze i potraživanja koja nijesu još uvijek došla na naplatu. Sve navedene transakcije knjiže se na vanbilansne pozicije i to u klasi 9. Ta-

kođe, pored ove vanbilansne klase, koriste se i sljedeće klase: 1-finansijska sredstva, 2-obaveze, 3-neto imovina/kapital, 4-rashodi i 7-prihodi. Važeći kontni plan je propisan u priručniku o procedurama za računovodstvo za svako tijelo ponaosob. Pored kontnog okvira, koristi se i posebna računovodstvena kodifikacija koja pokazuje vrstu dokumenta i njen izvor. Primjer jednog dokumenta koji je kodiran izgleda ovako – IPA3.1.1.1.01.01.c01.ro1. Ova oznaka ukazuje na to da je u pitanju dokument Zahtjev za sredstva i proističe iz izvora: IPA komponenta III, program 1, prioritet 1, mjera 1, operacija 01, procedura 01, ugovor 01 i Zahtjev za sredstva 01. Na ovaj način se povezuju tijela na svim nivoima, čak i ona koja nemaju svoj računovodstveni sistem i obezbjeđuje praćenje svih programa, odnosno projekata u okviru jedne komponente.

Sve navedene računovodstvene obaveze su podržane računovodstvenim softverom i njemu pripadajućim projektno-informacionim softverom (PIS). Svi podaci koji su sadržani u softverima služe za pravilno izvještavanje i informisanje svih tijela uključenih u sprovođenju aktivnosti iz IPA, kao i budućim korisnicima sredstava.

U cilju dobrog izvještavanja, korišćenja i implementacije svih projekata koje podržava Evropska komisija, potrebno je koristiti obračunsko računovodstvo, ne samo da bi se ispunili zahtjevi propisani EU regulativama, već je ono potrebno i zemlji korisniku, kojoj će ta sredstva biti dodijeljena.

**Nataša Boljević, samostalna savjetnica III
u Direktoratu za državni trezor**

IPA 2014 nacionalni projekti (indirektno upravljanje projektima od strane CFCU-a)

Crna Gora će pretprijetnu podršku za period 2014 – 2020 koristiti u skladu sa prioritetima, odnosno sektorima definisanim u Nacionalnom strateškom programskom dokumentu (Country Strategy Paper - CSP), za period od 2014. do 2020. godine. Naime, pomenuti dokument obuhvata analizu specifičnih potreba države Crne Gore, razvrstanih prema sektorima, odnosno oblastima podrške, a sve u skladu sa ciljevima i politikama Evropske unije (EU). Na temelju Nacionalnog strateškog dokumenta, pretprijetna podrška EU u Crnoj Gori najprije će se realizovati kroz tzv. nacionalne programe za 2014. godinu.

Imajući u vidu navedeno, faza programiranja, koja predstavlja polaznu osnovu za korišćenje sredstava pretprijetne pomoći EU, rezultirala je usvajanjem godišnjeg Nacionalnog akcionog programa za Crnu Goru za 2014. godinu (Annual Country Action Programme for Montenegro for the year 2014) od strane Evropske komisije (EK). S tim u vezi, Crna Gora će, na samom početku korišćenja, kroz IPA-u II (godina 2014), realizovati projekte u ukupnoj vrijednosti od 39.227.420,00 €, od čega je EU doprinos 35.707.300,00 €, dok preostali iznos od 3.520.120,00 € predstavlja sredstva ko-finansiranja. Nadalje, sredstva iz IPA-e 2014 će se realizovati kroz ukupno 17 akcija, u okviru sledećih 6 sektora:

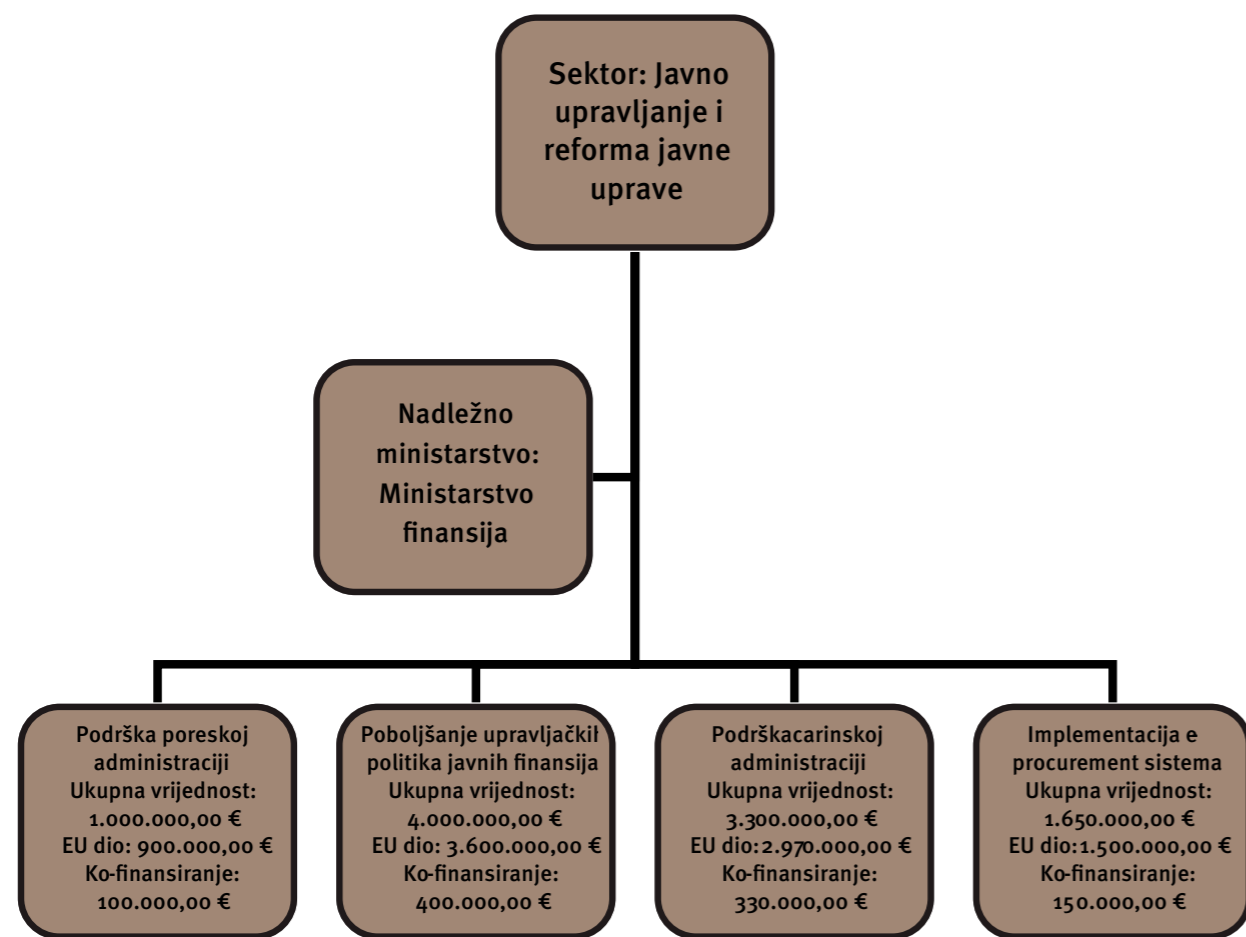
1. Javno upravljanje i reforma javne uprave (Democracy and Governance);
2. Pravosuđe, unutrašnji poslovi i temeljna prava (Rule of Law and Fundamental Rights);
3. Životna sredina (Environment and climate action);
4. Saobraćaj (Transport);
5. Konkurentnost i inovacije (Competitiveness and Innovation);
6. Poljoprivreda i ruralni razvoj (Agriculture and Rural Development).

1 - Kada je u pitanju sektor: Zapošljavanje, socijalna politika i razvoj ljudskih resursa, podrška EU će se realizovati kroz odvojeni Sektorski Operativni program za ovu oblast, a kada je u pitanju sektor: Prekogranica i teritorijalna saradnja, podrška EU će se realizovati kroz akcione programe, odnosno bilateralne, trilateralne i multilateralne programe prekogranične saradnje.

Imajući u vidu da, prilikom davanja finansijske podrške, posebno podrške u prepristupnom periodu, EU svoju pomoć realizuje bilo „samostalno“, kroz tzv. direktno upravljanje², ili uz pomoć same države korisnice sredstava, kroz tzv. indirektno upravljanje, sredstva namijenjena Crnoj Gori kroz IPA-u 2014 će se djelimično implementirati kroz direktno, a djelimično kroz indirektno upravljanje. To znači da će se, direktnim upravljanjem od strane Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, realizovati ukupno 6 akcija u okviru 4 sektora³, dok će se indirektnim upravljanjem od strane Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) Ministarstva finansija, odnosno Direkcije javnih radova, realizovati preostalih 11 akcija, takođe u okviru 4 sektora⁴.

Kada je u pitanju uloga Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći Ministarstva finansija u implementaciji IPA-e 2014, kao Ugovornog tijela, u okviru indirektnog upravljanja, CFCU će biti nadležan za sprovođenje tenderskih procedura, procedura ugovaranja i samu implementaciju 9 akcija, čija je ukupna vrijednost 18.255.500,00 € (EU dio: 16.290.300,00 €; ko-finansiranje: 1.965.200,00 €), što predstavlja oko 45% dostupnih sredstava u okviru IPA-e 2014.

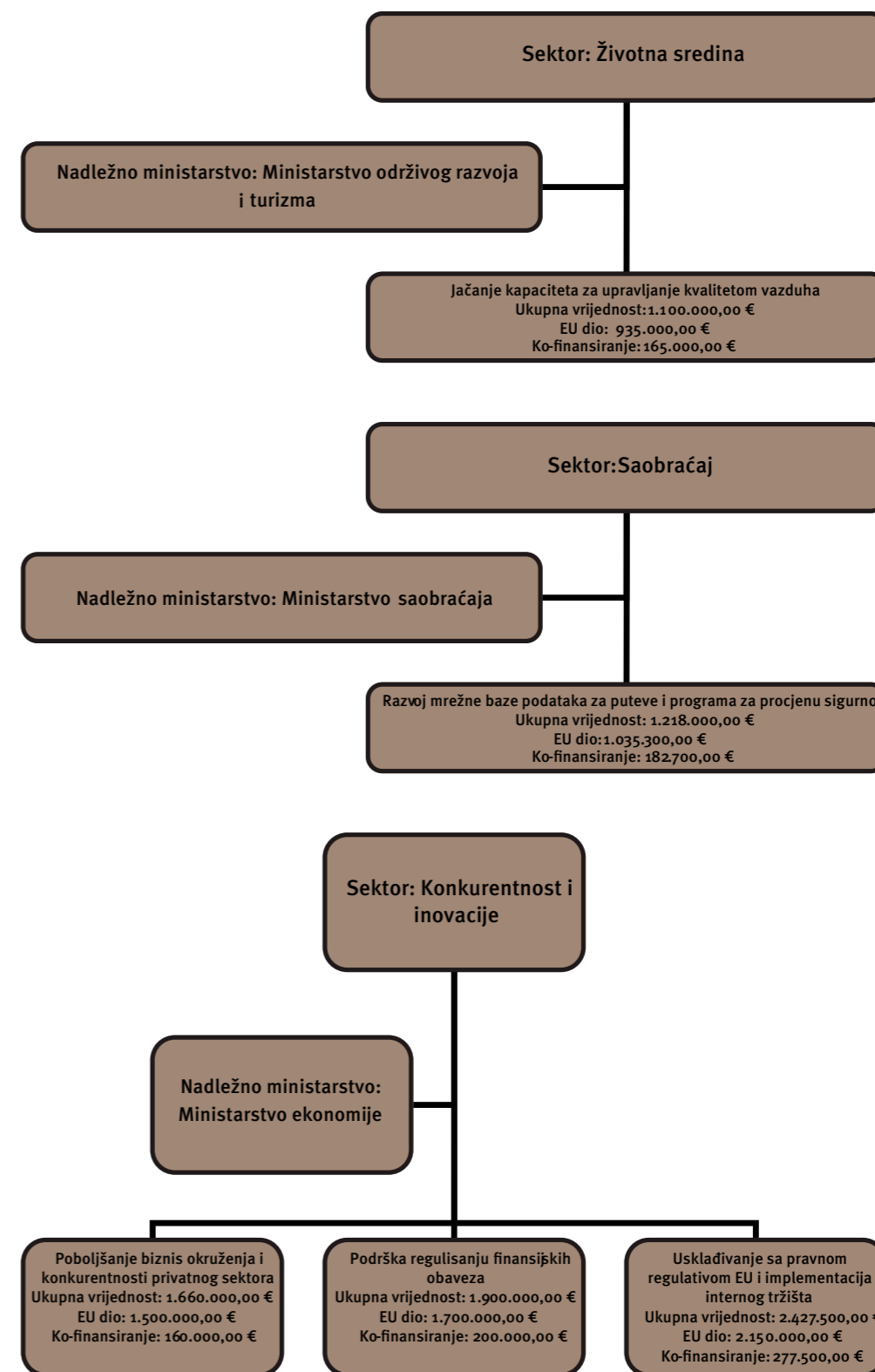
Na slikama u nastavku dat je pregled sektora, odnosno akcija koje su u nadležnosti CFCU-a kroz IPA-u 2014.

2 - U okviru finansijske perspektive i prepristupne podrške za period 2007-2013, EU je projektima upravljanja „samostalno“ kroz tzv. centralizovani sistem upravljanja. U Crnoj Gori, to je slučaj sa sredstvima iz komponenti I (Podrška tranziciji i izgradnji institucija) i IIb (Prekogranična saradnje, bilateralni programi).

3 - Akcije u okviru sektora: Pravosuđe, unutrašnji poslovi i temeljna prava i sektora: Poljoprivreda i ruralni razvoj, implementiraju se u cjelosti u direktnom upravljanju.

4 - Akcije u okviru sektora: Saobraćaj i sektora: Konkurentnost i inovacije, implementiraju se u cjelosti u indirektnom upravljanju.

Ivona Mihajlović

Info web aktivnosti ministarstva finansija za period od 01. aprila do 30. juna 2015. godine

Preduslov za početak rada, odnosno početak realizacije definisanih akcija, predstavlja potpisivanje Finansijskog sporazuma između Evropske komisije i Crne Gore, čime EK i zvanično dodjeljuje opredijeljena sredstva državi korisnici. S tim u vezi, kada su u pitanju nacionalni programi iz IPA-e 2014, rok za potpisivanje Finansijskog sporazuma jeste 31. decembar 2015. godine. Nadalje, potpisivanjem Finansijskog sporazuma, stvorice se formalni preduslovi za početak sprovođenja tenderskih procedura i procedura ugovaranja, pri čemu treba imati u vidu da je, u skladu sa EU pravilima, rok za zaključenje svih ugovora u okviru definisanih akcija, tri godine od dana potpisivanja Finansijskog sporazuma. Još jedno pravilo EU koje treba imati na umu jeste da, dodijeljena sredstva, odnosno potpisane ugovore, treba potrošiti, odnosno implementirati, u roku od 6 godina od dana potpisivanja Finansijskog sporazuma. Uzevši u obzir navedeno, može se zaključiti da se sredstva iz IPA-e 2014, namijenjena za nacionalne programe, najkasnije moraju apsorbovati do 31. decembra 2021. godine.

Imajući u vidu zahtjevne procedure i pravila EU, kao i postavljene rokove, neophodno je osigurati efikasno i pravovremeno ispunjavanje svih obaveza i uključenost svih aktera, u cilju što bolje apsorpcije dodijeljenih sredstava. Štaviše, sredstva koja su nam sada na raspolaganju predstavljaju samo početak nove finansijske perspektive i sedmogodišnjeg perioda u kome će nam na raspolaganju biti značajan iznos sredstava, namijenjenih napretku Crne Gore na njenom putu ka punopravnom članstvu u Evropskoj uniji.

**mr Žana Jovanović, samostalna savjetnica II
u Direktoraut za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći**

03.04.2015. godine - Nastavak kampanje „Budi odgovoran“ u 2015. godini

Nakon izuzetno uspješne realizacije dvije faze kampanje „Budi odgovoran“, tokom koje su građani prijavili preko 5.000 nepravilnosti u oblasti sive ekonomije, što je rezul-

tiralo izdavanjem novčanih kazni u vrijednosti od preko 1.100.000 eura, Vlada je odlučila da kampanja bude nastavljena do kraja 2015. godine. Na taj način omogućice se dalje prikupljanje sredstava za finansiranje projekata od opšteg društvenog značaja, predloženih i podržanih od strane samih građana. Podsjećamo da je u dosadašnjem toku kampanje preusmjereno 550.000 EUR u 11 projekata od opšteg društvenog značaja na finansiranje aktivnosti projekta „Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije“. Od iznosa novčanih kazni izrečenih po prijavama građana, finansiraće se investicije sa liste od preostalih 11 predloženih projekata koje se nijesu kvalifikovale za finansijsku podršku po osnovu vrijednosti izrečenih kazni u 2014. godini, po novoj formuli, u iznosu od 30% vrijednosti izdatih kazni, i to prema rang listi formiranoj prema broju glasova podrške građana. U cilju obezbjeđenja održivosti projekta i nakon 2015. godine, 5% vrijednosti kazni izrečenih po prijavama građana će se usmjeravati na finansiranje aktivnosti projekta „Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije“.

09.04.2015. godine - Otvoren treći krug obuke unutrašnjih revizora Crna Gora najuspješnija u regionu

U Podgorici je otvoren treći krug Programa obuke i sertifikacije unutrašnjih revizora u javnom sektoru (TIAPS III) koji Ministarstvo finansija organizuje u saradnji sa institucijama CEF-a i CIPFA, a uz finansijsku podršku njemačke vlade. Ističući značaj interne revizije kao preduslova i ključnog instrumenta odgovornog i stručnog rukovođenja javnim sredstvima, g-đa Krsmanović je istakla da se možemo pohvaliti da, zahvaljujući programu obuke, imamo 44 sertifikovana revizora sa međunarodnom potvrdom uspjehnosti, zbog čega je i kvalitet revizorskih izvještaja vidno kvalitetniji i bolji. Takođe, direktorica Krsmanović je podsjetila da je trenutno preko 96% potrošnje budžeta pokriveno unutrašnjom revizijom, što jasno pokazuje koliko je javna uprava ozbiljno shvatila potrebu i važnost kvalitetnog obučavanja unutrašnjih revizora. Pohvaljujući napore Vlade Crne Gore da se i u ovom segmentu približi standardima Evropske unije, ambasadorica Steinacker je naglasila da, kao i do sada, podrška Vlade Njemačke neće izostati, i iskazala uvjerenje da će nova generacija polaznika obuke dati još jači doprinos u radu institucija javne uprave. G-đa Dobovšek je posebno istakla uspjeh crnogorskih revizora, koji su se u regionalnim okvirima, zahvaljujući postignutim rezultatima, izdvojili kao najbolji i najprofesionalniji, te naglasila da se na unaprjeđenju kvaliteta interne revizije mora u kontinuitetu raditi, obzirom da ista predstavlja najefikasnije sredstvo u borbi protiv korupcije i neefikasnog upravljanja javnim sredstvima. Kontinuirano unaprjeđenje znanja i vještina u oblasti unutrašnje revizije, kako je rekao g-din Gary Gilbert, predstavlja okosnicu visoko kvalitetnog pružanja usluga u upravljanju javnim finansijama, te naglasio da jačanje kadrovskih kapaciteta mora biti imperativ u budućem periodu.

11.05.2015. godine - Ministarstvo finansija objavilo Bilten XXXIV

15.05.2015. godine - Standard and Poor's potvrdili prošlogodišnju ocjenu rejtinga za Crnu Goru

Kreditna rejting agencija „Standard and Poor's“ objavila je novi izvještaj za Crnu Goru, kojim je potvrđena ranija procjena potencijala ekonomskog rasta Crne Gore uz ocjenu 'B + / B '. Takođe je Crnoj Gori potvrđen stabilan outlook, što ukazuje da je dalje kretanje rejtinga zasnovano na stabilnim pozicijama. Stručnjaci Standard and Poor's procjenjuju da će crnogorska ekonomija do 2018. godine rasti u prosjeku 3,4%, zahvaljujući rastu investicione aktivnosti, dominantno u oblasti turizma, energetike i saobraćajne infrastrukture. Pored pozitivnih implikacija koje će prozvesti izgradnja autoputa Bar-Boljari, koji je prepoznat kao generator ekonomskog rasta, analitičari pomenute agencije upozoravaju na tendenciju rasta nivoa javnog duga i deficita koji mogu biti glavni rizici za stabilnost i održivost javnih finansija u narednom periodu, posebno imajući u vidu odsustvo emisione moći i monetarnu pasivnost Crne Gore. U Izvještaju su pohvaljenje mjere fiskalne konsolidacije koje Vlada Crne Gore kontinuirano sprovodi.

03.06.2015. godine - Informacija o ostvarenim budžetskim prihodima

Ministarstvo finansija je, i u ovoj godini, nastavilo sa mjerama na stabilizaciji budžetskih prihoda, te podaci o ostvarenoj naplati ukazuju da je uspostavljen značajan nivo održivosti budžetskih prihoda. Naime, prema podacima Ministarstva finansija, prihodi Budžeta Crne Gore, u periodu od januara do marta tekuće godine, ostvareni su u iznosu od 258,3 miliona eura, što je u odnosu na plan više za 6,0 miliona eura, odnosno predstavlja rast od 2,4%. U odnosu na uporedni period 2014. godine, kada su iznosili 253,6 miliona eura, povećani su za 4,7 miliona eura ili 1,8%. Slična

dinamika je nastavljena i u aprilu ove godine, te su ostvareni prihodi Bužeta za april 2015. godine iznosili 111,5 miliona eura, što u odnosu na plan predstavlja povećanje od 0,6 miliona eura, odnosno rast od 0,6%, a u odnosu na april 2014. godine, veći su za 2,4 miliona eura ili 2,2%. Ministarstvo finansija će, i u narednom periodu, sprovesti slične mjere, u saradnji sa nadležnim organima, i nastaviti sa sprovođenjem odgovorne fiskalne politike, koja se prvenstveno ogleda u proširenju poreske osnovice, čime bi se omogućio još veći stepen naplate javnih prihoda. Podaci da je plan ostvaren u periodu koji prethodi turističkoj sezoni su ohrabrujući, te se očekuju dobri rezultati i u turističkoj sezoni, a koja predstavlja period u kojem se ostvaruju najveći prihodi.

04.06.2015. Izjava generalnog direktora Direktorata za državni trezor u Ministarstvu finansija Miodraga Radonjića nakon sjednice Vlade Crne Gore povodom utvrđivanja Predloga zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2014. godinu

“Vlada je na današnjoj sjednici utvrdila Predlog Zakona o završnom računu budžeta za 2014. godinu i prošlogodišnji budžet je izvršen sa milijardu i 457 miliona konsolidovanih budžetskih izdataka. U strukturi tih izdataka dominantno su tekući izdaci i socijalni transferi, dok kapitalni budžet učestvuje sa 134 miliona. Na strani prihoda, ostvarili smo milijardu i 354 miliona prihoda, dominantno iz poreza i doprinosa, tako da dolazimo do jasnog podatka da smo napravili deficit od 103 miliona eura. Taj deficit je za gotovo pola manji nego što je bio deficit u prethodnoj godini i to je svakako dobar trend koja nam govori da politika koja se sprovodi i koju sprovodi Vlada je dobra, iako ne smijemo biti zadovoljni samim iznosom deficita, što znači da smo više potrošili nego što smo prikupili. Opet dobra strana tog generalno negativnog pokazatelja jeste što kapitalni budžet iznosi 134 miliona, što znači da je taj dio, koji smo više potrošili nego prikupili, investiran u trajna dobra i u dobra koja generalno proizvode veću vrijednost. Što se tiče iznosa deficita od 103 miliona, on kad se stavi u odnos sa društvenim bruto proizvodom, dolazimo

do 3% i tu smo na granici i to nas sve, svakako, upozorava da se moramo suzdržavati od nepotrebne potrošnje i dovesti deficit u ravnotežu, odnosno dovesti naš budžet u ravnotežu da trošimo koliko prikupljamo.”

09.06.2015. godine - Održana Info sesija povodom objavljivanja poziva za dostavljanje prijedloga projekata za grant šemu “Transfer znanja između sektora visokog obrazovanja, istraživanja i industrije” finansiranih sredstvima Instrumenta za prepristupnu pomoć - I

Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) Ministarstva finansija, u saradnji sa Ministarstvom nauke, organizovalo je prvu Info sesiju povodom objavljivanja poziva za dostavljanje prijedloga projekata za grant šemu “Transfer znanja između sektora visokog obrazovanja, istraživanja i industrije”. Na Info sesiji, kojoj su prisustvovali predstavnici ministarstava, opština, preduzeća i nevladinih organizacija, prezentovan je Vodič za aplikante i prijavni paket, kao i date instrukcije za popunjavanje Aplikacionog formulara i pratećih dokumenata..

22.06.2015. godine - Održan AFCOS seminar

Predstavnicima Odjeljenja za suzbijanje nepravilnosti i prevara (AFCOS kancelarija), u sastavu Ministarstva finansija, kao i članovi AFCOS mreže, učestvovali su na AFCOS seminaru održanom u Beogradu, u periodu od 17.-19. juna 2015. godine. Na seminaru, koji se jednom godišnje organizuje od strane Kancelarije Evropske komisije za borbu protiv prevara (OLAF), učesnici su imali priliku da se upoznaju sa organizacionom strukturom i načinom funkcionisanja AFCOS-a zemalja članica i zemalja kandidata EU. U okviru dvodnevnog seminara održane su grupne diskusije na kojima su se razmjenjivala iskustva, i koje su predstavljale dobru priliku da se unaprijedi saradnja između zemalja kada je riječ o zaštiti finansijskih interesa Evropske unije, što je i osnovni cilj ovog događaja. Neke od tema o kojima se diskutovalo su saradnja između OLAF-a i nadležnih državnih organa, uticaj aktuelnih zakonodavnih inicijativa na zaštitu finansijskih interesa EU, aktuelni izazovi koji se tiču izvještavanja o nepravilnostima, a posebno je bilo riječi o Strategiji za borbu protiv prevara u cilju zaštite finansijskih interesa EU, koju je Crna Gora usvojila u aprilu ove godine, zbog čega je dobila i posebne pohvale.

**Ivona Mihajlović,
Služba za odnose sa javnošću i slobodan pristup informacijama**

Jelena Janković

Uspostavljanje sistema finansijskog upravljanja i kontrola u javnom sektoru i njegov značaj

Finansijsko upravljanje i kontrola (FMC) je jedan od tri stuba unutrašnje finansijske kontrole javnog sektora i zasniva se na principima moderne javne uprave i odgovornosti rukovodilaca. To znači da svaki subjekat mora da preduzme potpunu odgovornost za trošenje i upravljanje sopstvenim budžetom i da obezbijedi postojanje odgovarajućih kontrola i zaštitne mjere. U praksi su prisutni tradicionalni centralizovani sistemi kontrole koji su zasnovani na fizičkoj kontroli putem provjera i odobravanja svake transakcije. Sa druge strane, decentralizovano upravljanje je nov koncept za mnoge administracije, koji zahtijeva vrijeme i podršku za njegovo razvijanje.

Jedan od preduslova za uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrola, saglasno zakonu, je određivanje lica koja će biti zadužena za uspostavljanje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola od strane rukovodioca subjekta. Ministarstvo finansija je u prvoj fazi implementacije, akcent stavilo na centralni nivo, a za naredni period se planira uključivanje predstavnika svih pravnih lica u kojima država

ima većinski vlasnički udio, u obuke u oblasti finansijskog upravljanja i kontrola. U skladu sa konceptom unutrašnjih finansijskih kontrola javnog sektora, a uz koordinaciju Generalnog direktorata za centralnu harmonizaciju Ministarstva finansija (u daljem tekstu CHU), započet je proces uspostavljanja sistema finansijskog upravljanja i kontrole, zasnovan na principu upravljačke odgovornosti. Do sada, 90 subjekata javnog sektora je odredilo lice za uspostavljanje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrole, od čega je 76 na centralnom i 14 na lokalnom nivou, 30 subjekata je izradilo akcione planove za realizaciju aktivnosti uspostavljanja, sprovođenja i razvoja finansijskog upravljanja i kontrola, od čega je 28 na centralnom i 2 na lokalnom nivou, a 73 korisnika su donijela interna pravila i procedure, od čega 59 na centralnom i 14 na lokalnom novou.

CHU je izvršilo analizu o sprovođenju aktivnosti u uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola u javnom sektoru Crne Gore na osnovu „Godišnjih izvještaja o sprovođenju planiranih aktivnosti u uspostav-

ljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola“ (u daljem tekstu GI-FMC), i dodatnih pitanja subjektima javnog sektora. Svrha dodatnih pitanja bila je dobijanje sveobuhvatnijih informacija o implementaciji upravljačke odgovornosti i finansijskog izvještavanja u javnom sektoru Crne Gore. Činjenica da je Izvještaj GI-FMC dostavilo samo 69% korisnika sredstava budžeta, govori da još uvijek svi subjekti ne razumiju ovaj koncept.

CHU je utvrdilo da je u 2014. godini ostvaren manji napredak u formalizovanju internih pravila i procedura za rad na centralnom nivou. Takođe, dobijeni rezultati ukazuju na to da su pojedini subjekti ocijenili da su veoma uspješno uspostavili i nastavili da unapređuju sistem finansijskog upravljanja i kontrola, tako da je CHU kroz proces sagledavanja kvaliteta finansijskog upravljanja i kontrola nastavilo da ocjenjuje kvalitet upravljanja i daje preporuke za dalje unapređenje sistema.

Iz podataka dobijenih na osnovu samoprocjene za finansijsko upravljanje i kontrolu, sagledavanja kvaliteta finansijskog upravljanja i kontrole i unutrašnje revizije, izvještaja o radu unutrašnje revizije, preporuka Direktorata za budžet Evropske unije, Izvještaja o napretku Evropske komisije za Crnu Goru za 2014. godinu i Izvještaja SIGMA-e o upravljanju javnim finansijama (za koju možemo napomenuti da je CHU ocijenila sa ocjenom 4, pri čemu je najveća ocjena 5), Ministarstvo finansija je dalo opštu ocjenu sistema unutrašnjih finansijskih kontrola, i ona se sastoji u sljedećem:

Finansijsko upravljanje i kontrola u javnom sektoru nije nov koncept i sve institucije već imaju uspostavljene sisteme upravljanja i kontrole. Usklađivanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole je kontinuiran i dug proces i podrazumijeva promjene u zakonodavnom okviru (koje su zaokružene tokom 2014. godine kroz usvajanje novog Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i izmjene Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola), promjenu u modelu upravljanja i izvještavanja, donošenje pisanih internih akata, naglasak na odgovornosti rukovodioca za povjerene zadatke kao i mjerenje učinaka.

Većina subjekata u javnom sektoru je započela aktivnosti na unapređenju sistema upravljanja i kontrole, međutim i dalje je potrebno raditi na podizanju svijesti o konceptu dobrog upravljanja, kao i potrebe da se prate efekti aktivnosti kako na budžet, tako i na ostvarivanje ciljeva subjekta, a samim tim i strateških prioriteta Vlade.

Godišnji izvještaj o napretku ukazuje na potrebu izgradnje sveobuhvatnog sistema upravljanja rizicima i da se princip upravljačke odgovornosti u potpunosti ugradi u kulturu upravljanja, uključujući i delegiranje odgovornosti.

Posvećenost unapređenju finansijskog upravljanja i kontrole predviđa delegiranje odgovornosti i ovlašćenja. Među-

tim, u praksi delegiranje se uglavnom vrši od strane ministra na sekretara ministarstva. U javnom sektoru postoji jaz između odgovornosti za politike i finansije, gdje su operativni rukovodioci (generalni direktori) odgovorni za politike, ali im nije delegirano ovlašćenje da i finansijski upravljaju sredstvima.

Veza između budžetske i upravljačke strukture je ograničena. Ministarstva često imaju jedan programski budžet za administrativne aktivnosti i jedan ili više za operativne aktivnosti u okviru kojih je nekoliko organizacionih jedinica. Samim tim, u vezu se ne mogu dovesti budžeti organizacionih jedinica sa odgovornostima tih rukovodioca.

Uprkos uspostavljanju budžetske inspekcije kao centralnog mjesta za prijavu i utvrđivanje nepravilnosti i zloupotreba, potrebno je da svi subjekti javnog sektora internim pravilima i procedurama organizuju sistem za prijavljivanje i utvrđivanje nepravilnosti i zloupotreba.

Važno je istaći da pravni okvir Crne Gore već dobro uređuje finansijsko upravljanje i kontrolne mehanizme u javnom sektoru, što se može vidjeti i u ocjenama međunarodnih institucija MMF-a, Svjetske banke, OECD-a. Isto tako, usklađivanje u okviru Poglavlja 32 i uvođenje sistema unutrašnjih finansijskih kontrola predstavlja fino podešavanje i usklađivanje sistema sa najboljom praksom EU i promoviše efikasno, efektivno i ekonomično trošenje sredstava.

Neophodno je sistem finansijskog upravljanja i kontrole razvijati i redovno unapređivati, kroz odgovarajuće planirane aktivnosti, kako bi se ovaj sistem razvijao u cilju fiskalne održivosti i adekvatnog upravljanja javnim finansijama koje će biti zasnovane na ključnim principima – ekonomičnost, efikasnost, efektivnosti i odgovornost. Korisnici sredstava budžeta takođe trebaju unaprijediti sistem upravljačke odgovornosti kroz definisanje ciljeva, pokazatelja uspješnosti, praćenje i evaluaciju realizacije utvrđenih ciljeva, jer sve navedeno može doprinijeti promjeni u načinu upravljanja i do jačanja odgovornosti rukovodilaca i svih zaposlenih u javnoj upravi.

Jelena Janković, samostalna savjetnica II u Direktoratu za centralnu harmonizaciju

mr. Sladana Pavlović

Tržište lizinga u Crnoj Gori - Izvještaj za period 01. januar - 31. mart 2015. godine -

Učesnici na tržištu

U pogledu regulatornog okvira u vezi sa poslovanjem lizing kompanije, u periodu 01. januar – 31. mart 2015. Godine, nije bilo promjena. U Crnoj Gori je poslovalo šest pružalaca lizing usluga i to četiri lizing kuće sa svojstvom pravnog lica i dvije banke: S-Leasing, Porsche Leasing, NLB Leasing, Hypo Alpe Adria Leasing kao i Hypo Alpe Adria banka i Prva banka Crne Gore osnovana 1901. godine¹. Hypo Alpe Adria Leasing i Prva banka Crne Gore osnovana 1901. godine nijesu bile aktivne na tržištu lizinga u smislu odobravanja novih plasmana tokom 2015. godine.

Struktura plasmana

Tokom prva tri mjeseca ove godine, na tržištu lizinga zaključena su 204 nova ugovora, čija je ukupna vrijednost 2,991,306.35 eura, odnosno, prosječna vrijednost sklopljenog ugovora iznosi 14,663.27 eura. Navedeni broj novozaključenih ugovora se odnosi na 3 lizing kuće, budući da jedna kuća nije odobravalala nove plasmane tokom prvog kvartala 2015. godine.

Smanjenje obima lizing posla u pogledu broja novih plasmana zaključenih u I kvartalu 2015. godine, bazirano je na karakteristikama crnogorske privrede i smanjenoj tražnji u periodu zimske sezone koja prati I kvartal godine.

U poređenju sa prethodnim kvartalom (oktobar-decembar 2014) evidentno je smanjenja broja novozaključenih ugovora za oko 35%. Sa druge strane, u poređenju sa prva tri mjeseca 2014. godine, iskazan je manji pad u broju zaključenih

¹ - Prva banka Crne Gore osnovana 1901. godine tokom 2011., kao i I kvartala 2012. godine radila je samo na naplati potraživanja po osnovu ranije zaključenih ugovora.

ugovora, budući da je, zaključno sa 31. martom 2014. godine, sklopljeno 211 novih ugovora, dok je vrijednost iznosila 2.970.224,83 eura (prosječna vrijednost ugovora - 14,076.89 eura).

Ukupan broj aktivnih ugovora bio je na kraju kvartala bio 4.039, čija je vrijednost 52,143,623.12 eura. Na ovaj način, u periodu od godinu dana, prestala su biti aktivna 1.739 ugovora.

Tabela 1. Broj aktivnih i novozaključenih ugovora – poređenje prvi kvartal 2014-2015

Novozaključeni ugovori Period 01. januar – 31. mart				Aktivni ugovori na dan 31. mart			
2015		2014		2015		2014	
Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost	Broj	Vrijednost
204	2.991.306,3	211	2.970.224,8	4.039	52.143.623,1	5.778	136.298.630,2

Primaoci lizinga

U pogledu strukture korisnika lizinga, nastavljen je trend većeg učešća pravnih lica u odnosu na fizička lica u ukupnom broju ugovora. Takođe, evidentno je da u prvom kvartalu nisu zaključivani ugovori sa preduzetnicima.

Tabela 2: Po korisnicima lizinga novozaključeni ugovori u razdoblju Q4 2014 – Q1 2015

Korisnici lizinga	Novozaključeni ugovori u razdoblju Q4 2014		Novozaključeni ugovori u razdoblju Q1 2015		Stopa rasta broja ugovora
	Broj ugovora	%	Broj ugovora	%	
Pravna lica	172	54.09%	146	71.57%	-15.1%
Fizička lica	143	44.97%	58	28.43%	-59.4%
Preduzetnici	3	0.94%	0	0.00%	-100.0%
Ukupno	318	100.00%	204	100.00%	-35.8%

Tabela 3: Aktivni ugovori po korisnicima lizinga

Korisnici lizinga	Aktivni ugovori na dan 31. decembar 2014. godine		Aktivni ugovori na dan 31. mart 2015. godine		Stopa rasta broja ugovora
	Broj ugovora	%	Broj ugovora	%	
Pravna lica	2.570	50.43%	2.092	51.79%	-18.60%
Fizička lica	2.506	49.18%	1.928	47.73%	-23.06%
Preduzetnici	20	0.39%	19	0.47%	-5.00%
Ukupno	5.096	100.00%	4.039	100.00%	-20.74%

I u pogledu aktivnih ugovora, zabilježeno je nešto veće učešće ugovora zaključenih sa pravnim licima, što ukazuje na nastavak politike lizing kuća, da svoju poslovnu strategiju usmjeravaju približno izjednačeno i prema fizičkim i pravnim licima u cilju diverzifikacije rizika i osiguranja optimalne strukture klijenata. U odnosu na prethodni kvartal, broj aktivnih ugovora je manji za oko 21%, a vrijednost istih je niža za za 55%.

Vrijednost i broj zaključenih ugovora u zavisnosti od tipa lizinga

Ugovori finansijskog lizinga, kao i vrijednosti zaključenih ugovora i dalje imaju značajno učešće u ukupnom broju sklopljenih ugovora. U ukupnom broju, ugovori finansijskog lizinga su činili 88.7%, dok su ostatak činili ugovori operativnog lizinga. U posmatranom periodu, svega dvije lizing kuće su sklopile ugovore operativnog lizinga.

Upoređujući podatke sa četvrtim kvartalom 2014. godine, učešće ugovora finansijskog lizinga je smanjeno, budući da su u posljednja tri mjeseca 2014. godine činili oko 97%.

Predmet lizinga

Na osnovu strukture broja ukupno zaključenih ugovora po osnovu predmeta lizinga, očito je da putnički automobili imaju najveći udio od oko 89% u ukupnom iznosu lizing plasmana, iako je u odnosu na prethodni kvartal broj zaključenih ugovora u vezi sa putničkim automobilima smanjen za oko 38%.

Tabela 4: Struktura broja novozaključenih plasmana prema predmetu lizinga

Predmet lizinga	Broj novozaključenih ugovora				Stopa rasta/pada (2)/(1)
	Q4 2014 (1)	%	Q1 2015 (2)	%	
Putnički automobili	290	91.2%	181	88.73%	-37.59%
Privredna vozila	23	7.2%	19	9.31%	-17.39%
Građevinske mašine i oprema	5	1.6%	4	1.96%	-20.00%
Brodovi					
Nekretnine					
Ostalo					
Ukupno	318		204		-35.85%

Udio komercijalnih vozila i građevinskih mašina i opreme u ukupnom broju zaključenih ugovora je sumarno oko 10%.

Tabela 5: Struktura vrijednosti novozaključenih plasmana prema predmetu lizinga

Predmet lizinga	Vrijednost novozaključenih ugovora				Stopa rasta/pada (2)/(1)
	Q4 2014 (1)	%	Q1 2015 (2)	%	
Putnički automobili	3,390,229.67	87.62%	2,076,676.19	69.42%	-38.75%
Privredna vozila	289,254.37	7.48%	776,268.23	25.95%	168.37%
Građevinske mašine i oprema	189,786.06	4.90%	138,361.93	4.63%	-27.10%
Brodovi					
Nekretnine					
Ostalo					
Ukupno	3,869,270.10	100%	2,991,306.35	100%	-22.69%

I vrijednost ugovora zaključenih u vezi sa putničkim automobilima je smanjena za oko 39%, kao i broj istih. U ukupnoj vrijednosti svih ugovora sklopljenih u prvom kvartalu 2015. godine, ugovori za putničke automobile su činili oko 70%. Ono je što izrazito jeste da se vrijednost ugovora u vezi sa privrednim vozilima značajno povećala, iako je broj zaključenih ugovora smanjen, kao i prosječna kamatna stopa.

Sektorska struktura

U pogledu sektorske strukture plasmana zaključenih u I kvartalu 2014. godine, dominiraju ugovori u okviru sektora trgovine (31.5%), potom ostalih usluga (28.1%), te sektoru saobraćaja (22.6%). Upoređujući poslednja dva kvartala, vidljivo je značajno povećanje ugovora u oblasti saobraćaja (sa 3 sklopljena ugovora u Q4 2014, tokom Q1 2015 sklopljena su 33 ugovora). Takođe, povećan je i broj zaključenih ugovora u oblasti ostale usluge (128%).

Tabela 6. Sektorska struktura novozaključenih ugovora

Sektor	Broj novozaključenih ugovora				
	Q4 2014 (1)	%	Q1 2015 (2)	%	Stopa rasta/pada (2)/(1)
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1	0.72%	0	0.0%	-100.0%
Građevinarstvo	14	10.14%	5	3.4%	-64.3%
Trgovina	34	24.64%	46	31.5%	35.3%
Usluge smještaja i ishrane	2	1.45%	2	1.4%	0.0%
Ostale usluge	18	13.04%	41	28.1%	127.8%
Saobraćaj	3	2.17%	33	22.6%	1000.0%
Finansijske djelatnosti	3	2.17%	1	0.7%	-66.7%
Industrija	12	8.70%	1	0.7%	-91.7%
Zdravstvo, obrazovanje i socijalna zaštita	1	0.72%	2	1.4%	100.0%
Državna uprava	6	4.35%	0	0.0%	-100.0%
Ostali sektori	-	0.00%	15	10.3%	
Ukupno	138		146	100.0%	5.8%

U pogledu sektorske strukture aktivnih plasmana na dan 31. mart 2014. godine dominiraju ugovori u okviru sektora trgovine (32%), ostalih usluga (19%), industrija (13.5%).

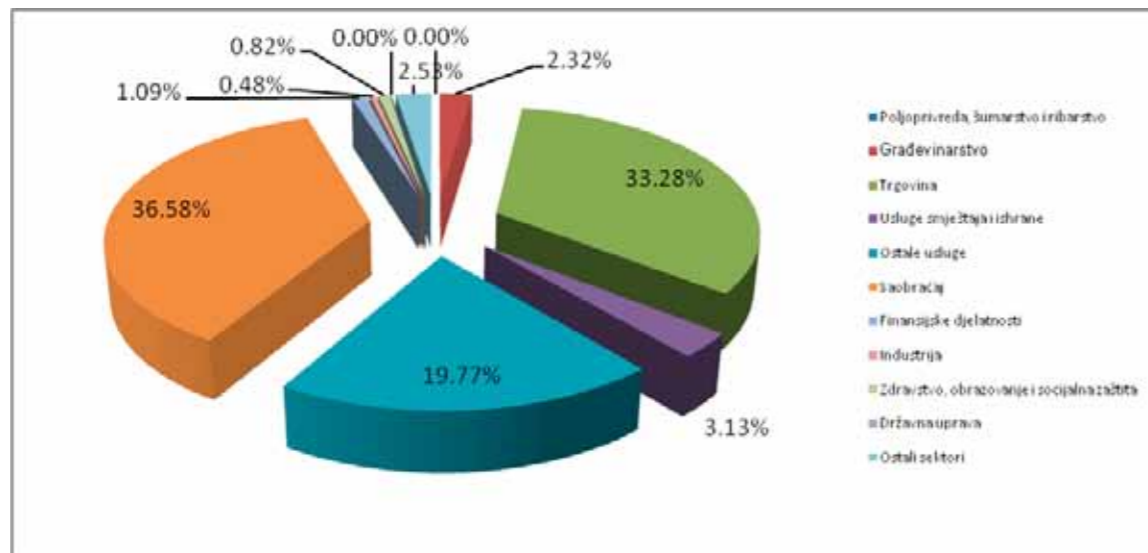
Tabela 7. Sektorska struktura aktivnih plasmana

Sektor	Broj aktivnih ugovora na dan				
	31.12.2014 (1)	%	31.03.2015 (2)	%	Stopa rasta/pada (2)/(1)
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	44	1.7%	41	2.0%	-6.82%
Građevinarstvo	318	12.4%	151	7.2%	-52.52%
Trgovina	771	30.0%	676	32.3%	-12.32%
Usluge smještaja i ishrane	98	3.8%	70	3.3%	-28.57%
Ostale usluge	463	18.0%	397	19.0%	-14.25%
Saobraćaj	212	8.2%	228	10.9%	7.55%
Finansijske djelatnosti	33	1.3%	21	1.0%	-36.36%
Industrija	409	15.9%	283	13.5%	-30.81%
Zdravstvo, obrazovanje i socijalna zaštita	21	0.8%	15	0.7%	-28.57%
Državna uprava	46	1.8%	33	1.6%	-28.26%
Ostali sektori	155	6.0%	177	8.5%	14.19%
Ukupno	2,570	1	2,092	100.0%	-18.60%

Grafik 1 ukazuje na cjelokupnu sektorsku strukturu u pogledu vrijednosti novozaključenih ugovora u I kvartalu 2015. godine.

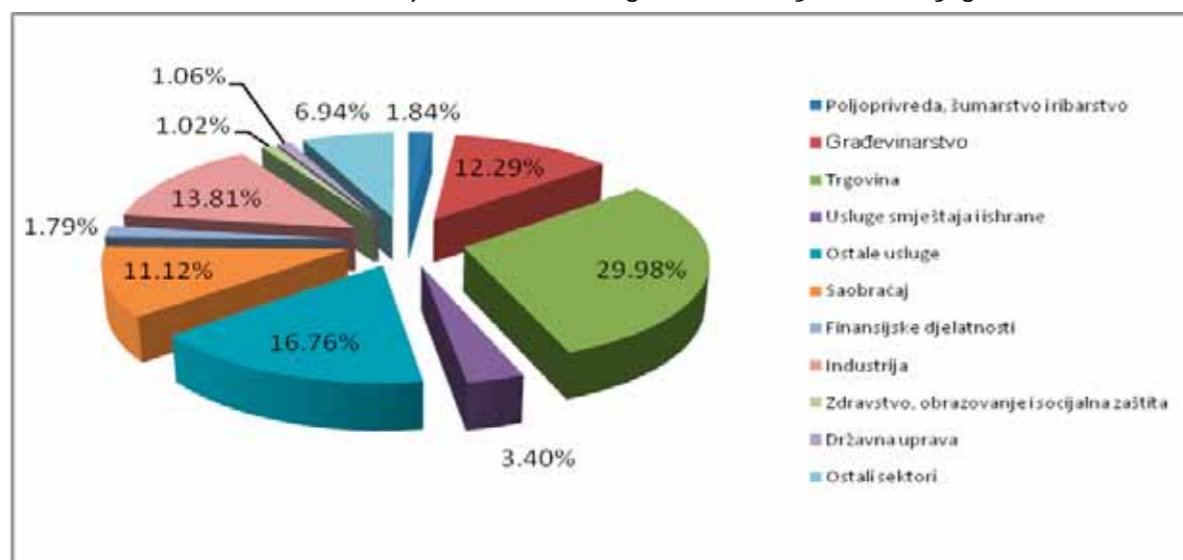
Najveće učešće u ukupnoj vrijednosti plasmana imaju saobraćaj (37%), trgovina (33%) i ostale usluge (20%).

Grafik 1: Struktura vrijednosti novozaključenih ugovora u I kvartalu 2015. godine

Grafik 2 ukazuje na cjelokupnu sektorsku strukturu u pogledu vrijednosti aktivnih ugovora na dan 31. mart 2015. godine, sa najznačajnijim učešćem trgovine, ostalih usluga i industrije.

Grafik 2: Struktura vrijednosti aktivnih ugovora na dan 31. mart 2015. godine

Bilans stanja

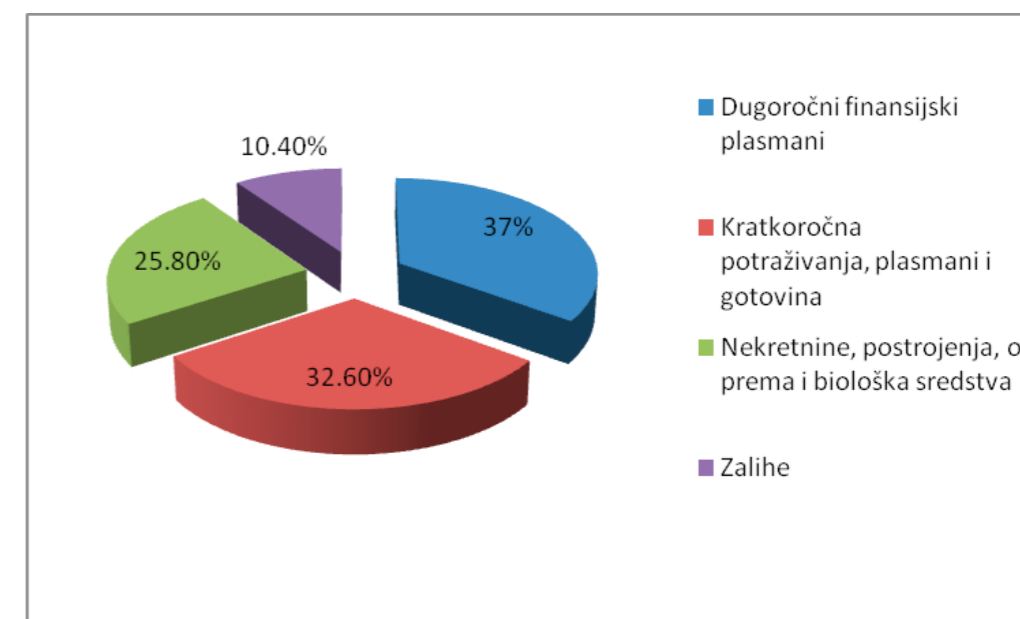
Ukupna aktiva četiri lizing kuće na dan 31. mart 2015. godine, iznosila je 64,186,849 eura i bila manja za 3.6% u odnosu na kraj 2014. godine. Međutim, uporedni podaci aktive sa tržišta lizinga nijesu relevantni, imajući u vidu da značajan bio bilansne sume agregatnog bilansa tržišta vodi se u okviru finansijskih izvještaja pružaoca lizing usluga sa najvećim tržišnim učešćem, Hipo Aple Adria Banke (oko 40%).

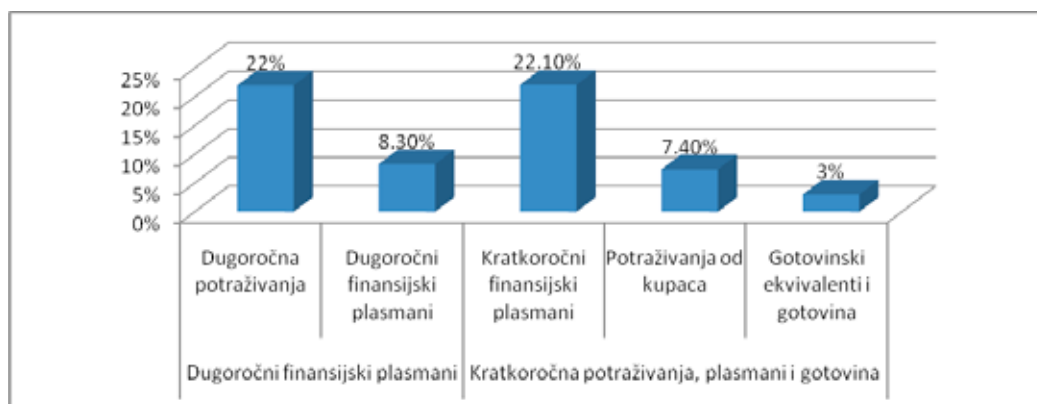
U strukturi ukupne aktive, najveći udio čini stalna imovina (48.2%), dok je obrtna imovina učestvovala sa oko 37%. U poređenju sa podacima na dan 31. decembra 2014. godine, stalna imovina je manja za 9%, dok je obrtna veća za 1,1%.

Sa Grafika 3, evidentno je da su najznačajnije stavke aktive:

- Dugoročni finansijski plasmani sa 23,736,565.6 eura (37%)
 - Dugoročna potraživanja (22%)
 - Dugoročni finansijski plasmani (8.3%)
- Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina 20,956,307.4 eura (32.6%)
 - Kratkoročni finansijski plasmani (22.1%)
 - Potraživanja od kupaca (7.4%)
 - Gotovinski ekvivalenti i gotovina (3%)
- Nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva sa 16,563,007.7 eura (25.8%)
- Zalihe sa 6,697,774.7 eura (10.4%).

Grafik 3: Struktura ukupne aktive lizing kuća na dan 31. mart 2015. godine

U strukturi pasive četiri lizing kuće na dan 31. mart 2014. godine, najveći udio odnosio se na kratkoročna rezervisanja i kratkoročne obaveze sa **63,722,066.8 eura**, dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze sa **51,225,693.2 eura**, dok je ukupan kapital sve 4 lizing kuće negativan i iznosi **-51,014,870.6 eura**. U odnosu na podatke na dan 31. decembar 2014. godine, kapital je zabilježio neznatan pad od 0.03%, dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze smanjene za 5.7%, a kratkoročna rezervisanja i kratkoročne obaveze povećane za 0.75%.

Bilans uspjeha

Na dan 31. mart 2015. godine četiri lizing kuće su ostvarile sljedeće rezultate:

		UKUPNO Q1 2015
1	POSLOVNI PRIHOD	1,961,640.75
2	POSLOVNI RASHODI	1,949,502.80
3	POSLOVNI REZULTAT (1-2)	456,257.83
4	FINANSIJSKI PRIHODI	478,620.16
5	FINANSIJSKI RASHODI	502,391.46
6	FINANSIJSKI REZULTAT (4-5)	(23,771.30)
7	OSTALI PRIHODI	226,001.82
8	OSTALI RASHODI	121,446.09
9	REZULTAT IZ OSTALIH AKTIVNOSTI (7-8)	104,555.73
10	REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA (3+6+9)	537,042.26
11	PORESKI RASHOD PERIODA	-
12	NETO REZULTAT (10-11)	537,042.26

Lizing kuće su na dan 31. mart 2015. godine, iskazale 537,042.3 eura krajnjeg rezultata, odnosno dobiti na tržištu.

Pozitivan neto rezultat na kraju posmatranog perioda 2015. godine, izrazile su tri od četiri lizing kuće. Istovremeno, potrebno je ukazati da u ukupnom rezultatu bilansa uspjeha, koji daje prihode i rashode lizing kuća, nedostaje dio podataka koji se obračunavaju kroz bilanse banke koja se bavi lizing poslovima, imajući u vidu da Hipo Alpe Adria banke u okviru svog portfolia pruža lizing usluge.

mr Slađana Pavlović, samostalna savjetnica II
u Direktoratu za finansijski sistem i unapređnje poslovnog ambijenta